

MATIYU

Kawuri kəji Isa Almasiwuye

Matiyu ruwujənadə

Linjila Matiyuyedə

Kitawu Matiyu ruwujənadə, tima Linjila kəntilomiyedə wo. Ti Matiyudə tiro Lewi ye cani sanianju akki mowo duwon Isaa ga badiyeno. Ti ye am mewun yindin Isa tayia kəngayambanjuro galajənadəye falnja nangaro, awo ajabba ajabba Isa cədənədə cure awo wuljəna-a jamaro alamjəgəna-adəa fangeno. Tussənni ngawon Ruhu Alaye tia cakke taldu bawoaro awo curuna-a fanjəna-a tagənasso amanju yauidiyaro ruwuyeyeno. Lamar ani wakkajanadə ku saa dəwu yindi gai yaye, Ala cakke Linjila adə gadejənnin har nandero kadio.

TAMBO-A WURADU-A ISAYE

Kaariya Isaye (Luk 3.23-38)

¹ Akko kitawu* kaariya Isa Almasiwu tada† Mai Daudaye, ti ye tada Nawi Ibrahimbedəyedə:
² Ibrahim Isakua kembo, Isaku ye Yakubaa kembo, Yakuba ye Yahuda-a awaanawanju-aa kembo, ³ Yahuda ye Feres-a Jera-aa kembo, yanja Tamar, Feres ye Hesronna kembo, Hesron ye Aramba kembo, ⁴ Aram ye Aminadabba kembo,

* **1:1** 1.1 kitawu - Bam. † **1:1** 1.1 tada - Kaduwu.

Aminadab ye Nashonna kembo, Nashon ye Salmonna kembo, ⁵ Salmon ye Bowossa kembo, ya Bowosse Rahab, Bowos ye Abidaa kembo, ya Abidaye Rut, Abida ye Yisaia kembo, ⁶ Yisai ye Mai Daudaa kembo.

Mai Dauda Sulemanaa kembo, calan ya Sulemanayedə kamu Uriyaye, ⁷ Sulemana ye Rehobowamba kembo, Rehobowam ye Abijaa kembo, Abija ye Asaa kembo, ⁸ Asa ye Yosafatta kembo, Yosafat ye Yoramba kembo, Yoram ye Wojiyassa kembo, ⁹ Wojiyas ye Yotamba kembo, Yotam ye Ahajua kembo, Ahaju ye Hejekiyassa kembo, ¹⁰ Hejekiyas ye Manasea kembo, Manase ye Amonna kembo, Amon ye Josiyassa kembo, ¹¹ Josiyas ye jaman yaudiyaa dunon cadane cidi Babilayero caadənadən Yekoniyas-a awaanawanju-aa kembo.

¹² Ngawo cidi Babilayero caadənayedəlan, Yekoniyas Sheyaltiyella kembo, Sheyaltiyel ye Jorobabella kembo, ¹³ Jorobabel ye Abihudda kembo, Abihud ye Aliyakimba kembo, Aliyakim ye Ajorra kembo, ¹⁴ Ajor ye Jadokka kembo, Jadok ye Akimba kembo, Akim ye Alihudda kembo, ¹⁵ Alihud ye Aliyasarra kembo, Aliyasar ye Matanna kembo, Matan ye Yakubaa kembo, ¹⁶ Yakuba ye Isuwua kembo, Isuwudə kwa Merambe, Meram ye Isa tia Almasiwulan bowojaidəa kembo.

¹⁷ Adəgaima Nawi Ibrahimlan tai har Mai Daudaro yadero am jamannja tiloa gadegade mewu deri dasaa, koro Mai Daudalan tai har jaman yaudiyaa cidi Babilayero caadənaro yadero

mewu deri dasaa, koro jaman adən tai har tambo Almasiwuyero yadero mewu deri dasaa.

Tambo Isaye

(Luk 2.1-7)

¹⁸ Akko lawar tambo Isa Almasiwuye. Yanju Meramdə təmaji Isuwuye, amma kawu larusa cade rokko dasayiro, Ruhu Alaye cakke curoaro walyeno. ¹⁹ Isuwu təmajinjudə kam jirema, fuwu jamayen tia nanguro njakko cəraannidəro, asərlan tia kolduro nia ngoyeno. ²⁰ Adə karwunjun duwon, malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan tiro fəlediye: «Isuwu kaduwu Mai Daudaye, bare Meramba kamuro ngoduro rinəmmi, Ruhu Alayeman curoaro walyeno. ²¹ Tada kongwa cambi, ni ye tiro cu Isa‡ yakke, dalilnjudə jamanjua biwunjalan cəkkayi nangaro,» yeno.

²² Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənadə wakkayeno. ²³ Tiye: «Akko fero kəlayakku kwa nojənni curo ngoje tada kongwa cambe tia Imanuwellan bowojai,»† cənna, maana Imanuwelledə Ala andi-a rokko.

²⁴ Kənəmlan fayenniya, Isuwu awo malaiya Kəmandeye tiro wuljəgənadəa cəde Meramba kamuro ngoyeno. ²⁵ Amma tia kamuro nojənni duwon, har tada kongwa cambe Isuwu tiro cu Isa kekko.

2

Ilmuwu cidi adinnambe Isaro ambəttuwu

‡ **1:21** 1.21 Isa - Maananjudə Kəmande cəkkayi. † **1:23** 1.23 Ish 7.14

¹ Jaman Isa bēla Baitalami cidi Yahudiyayen tambēnadēn, Hirudus ti mai duwon, ilmuwu laa cidi adinnambe cijane Jerujalembo isane: ² «Nda ti mai yaudiyaye tambēnadē? Sillowunju adinnamlan culuwuna ruiye tiro ambəttuwuro kadiye,» cane keworo. ³ Mai Hirudus adēa fangenniya, hangalnju caa ciyeno, am Jerujalembe samma ye ngai. ⁴ Daji wurawa řimannaye-a malēmba Attauraye-a sammaa bowoje ndaran Almasiwu tambiro kiworēnniya, ⁵ tiro: «Bēla Baitalami cidi Yahudiyayen, akko awo nawi kuren ruwujēnadē:

⁶ “Ni Baitalami cidi Yahudayedē, curo bēlawā Yahudayedēn darajanēm gana gēni, dalilnjudē curonēmlaman mai culuwi, mai duwon jamani Israyilawua cunodidē.”†

⁷ Daji Mai Hirudus asērlan ilmuwudēa bowoje sa sillowudē tayiro fēledēgēnadēa cuwore tabbatkeyeranniya, ⁸ tayia Baitalamiro cunode tayiro: «Lenowo hangallayen tadadēa manowo! Tia fanduwīya, lawar sukkudowo, wu ye lekko tiro ambətkəgəkko!» yeno. ⁹ Mana Maiyedēa fangeranniya, ilmuwudē jawal ngojane leyera. Ledu cadi duwon, akko sillowu adinnamlan culuwe carunadē fuwunjaro koje leje, har na tadadē dēganadēa nayeyenniya, tak dayeno. ¹⁰ Sillowudēa kerunniya, karwunja tai daje kējīyeno! ¹¹ Daji fadodēro ngasaye tadadē-a yanju Meram-aa carune tungurumjane tadadēro ambətkeyera. Ajanja kajane tiro

† 2:6 2.6 Mik 5.2

dinar so, kaaji so, kawudi so kedo. ¹² Daji Kẽmande kãnnasimlan tayia galaje bare na Mai Hirudussero waldanni yenniya, jawal gade ngojane lardunjaro walladara.

Masarro kasãme ledu

¹³ Ngawo ilmuwudẽ saptanayen, malaiya Kẽmandeye laa kãnnasimlan Isuwuro fãlediye: «Cine tadadã-a yanju-aa ngone Masarro kasowo lenowo, nadãn har kawu mana njadãkkiro nam-mowo, dalilnjudẽ Mai Hirudus tadadãa njejoro maji nangaro,» yeno. ¹⁴ Daji Isuwu cije buneman tadadã-a yanju-aa ngoje Masarro lejane, ¹⁵ nadãn har karmo Mai Hirudussero napkera. Adẽgaima awo Kẽmande kuren ci nawiyen wuljẽnadẽ wakkayeno. Tiye: «Tadania Masarnin culuwooro bowokkẽna,»† cãna.

¹⁶ Mai Hirudus ilmuwudẽ tia jambajanaro asuyenniya, fum gãrgaje wada ce kãla sa ilmuwudẽ tiro tabbaccaanayen tadawa kongwa kãrwu yindia-a yindi cadãnni-a bẽla Baitalamiye-a bẽladeyanju-alan dasaana sammaa roro keyeso. ¹⁷ Adẽgaima awo Kẽmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljẽnadẽ wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Bãrni Ramayelan so lagaranne jauro fandi, Rahila diye yallanjuro cikkiri. Kanadi ta wajẽna, bawo bawojana nangaro,»† cãna.

Lardu Israyilawuyero waldu

† 2:15 2.15 Hos 11.1 † 2:18 2.18 Iri 31.15

19 Ngawo Mai Hirudus bawojənayen, Masarnin malaiya Kəmandeye laa kənnasimlan Isuwuro fəlediye: 20 «Cine tadadə-a yanju-aa ngone lardu Israyilawuyero waldənowo, am duwon tadadəa roro njeoro majaidə sanuna nangaro,» yeno. 21 Daji Isuwu cije tadadə-a yanju-aa ngoje lardu Israyilawuyero walladara. 22 Amma Mai Arkilawus cuju bawanju Mai Hirudussero cidi Yahudiyayea cunodidəro fangenniya, Isuwu nadəro ngaworo riyeno. Daji Kəmande kənnasimlan tia galayenniya, cidi Galileyero leje 23 bəla laa Najarat canidən napkeno. Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyayen wuljənadə wakkayeno. Tayiye: «Tia* kam Najarattelan bowojai,» canna.

DABBARDA KIDA ISAYE

3

*Nawi Yahayaye Isaro jawal dabbarduwu
(Mar 1.1-8; Luk 3.1-20; Yah 1.19-28)*

1 Jaman adən Nawi Yahaya Kasalama fəlediye karaa cidi Yahudiyayen jamaro kawuɾi cədde: 2 «Təmmowo, *nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!» cəni kərga. 3 Tima kam duwon Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen kəlanjun mana cədənadə wo. Tiye:

«Karaan kam laa kowo sapce:
“Kəmandero jawal dabbargənowo,
koduramnju cəkko dewo!”
cəne wormaji.»†

* **2:23** 2.23 tia - Almasiwua. † **3:3** 3.3 Ish 40.3

⁴ Yahayaye kajəmunjudə kanduři karimoyen caaada, canjanju ye ngirin tikkerəna. Kəmbonju ye kawi-a kəmagən-a. ⁵ Daji am bəрни Jerujalembe-a lardu Yahudiyaye sammaye-a cidi bərəm Jordaniye ngaye-a nanjuro isane ⁶ biwunja wuljane curo bərəm Jordaniyen tayiro kasala tuwaye kiddo.

⁷ Yahaya Farisawa-a Sadusiya-a kada tayiro kasala tuwaye cəddoro nanjuro isairo kirunniya, tayiro: «Nayi kaduwu fusiyaeso! Wundu nayia ajawu isidəro kasoworo galanja? ⁸ Awo tuwa jireye fəlejiyisoa dewo! ⁹ Bare karwundon: “Andi kaduwu Nawi Ibrahimbe,” wuluwwi. Nayiro wulnjagakki, Alaye kənduwonju dongur kauye anilan Nawi Ibrahimbo kaduwu alaktuwuye mbeji. ¹⁰ Akko kərmamaro bewodə fərdu kəskayen gənaada. Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai.

¹¹ «Wudə təmmuwwa nangaro ingilan nayiro kasala ngeddəkko, amma kam laa wua kənduwon kosəna sunonju tuluwoma tikkəni ngawonin isi. Tidə Ruhu Alaye-a kannu-alan nayiro kasala* njaddi. ¹² Mukkonjun kəmo laladuramba na wasturamnjuyero ise algama-a kalari-a firji. Algamanjudəa culore bəralan gənaji, amma kaləridəa kannu təmmaro nuiwawolan warji,» yeno.

Kalmaram: Nodo bargaa Mai Samemaye

Ala Mai Kura same-a cidi-a cunodi yaye, am duniyaye samma gəni kasaccane tiro daraja

* **3:11** 3.11 kasala kannuye - Ajawu gənaduwa-a bone nja-a tayirro kalaktu-a.

cadi. Sa Ala Ruhunjua cakke Bargaande Isaro jəpciye tia Almasiwunjuro galajənadən, Isa jiri bəřinnin nodo bargaa Mai Samemaye duniaro tarduwu badiyeno. Isaye am samma kasacca tuwa cado Alaro dau koljaa yeno. Kam kasacce mananju ngoje daunju koljiya, Ala ye tia ardije biwunju cinje jamanjuro kəljiye bargada dəpciyi. Ngaiman nodonju bargaa duniaro dunoaro tardiyi. Yim Isa Almasiwu walde duniaro isiya duwon, Alaye nodonju bargaa təgəmbo napci. Daji Isa Almasiwudə adamgəna sammaro shara cəddi. Adəgaima am duwon mana Alayedəa kasaccannidəro wowom kannuye gənajiyi, amma jama Alayedəa jannaro cakke na Alayen sawisoro dasayi.

*Ruhu Alaye Isaro jəptuwu
(Mar 1.9-11; Luk 3.21-22)*

¹³ Daji Isa cidi Galileyen cije bəřəm Jordaniyero Nawi Yahaya tiro kasala cəddoro kadio.

¹⁴ Yahaya tiro daptuwuro maje: «A! Awiro gəle naniro isəmidə? Ngəlanjudə, nima diye wuro kasala səddəmi,» yeno. ¹⁵ Amma Isaye tiro: «Kərmadə kasadde, dalilnjudə awo jire sammaa diodə andiro jussəna nangaro,» yenniya, Yahaya kasatkeno.

¹⁶ Tiro kasala cədde Isa ingidəlan kiluwunniyama, same farakko fəřəmde Ruhu Alaye alama bullam gai tiro jəpciyi kiro. ¹⁷ Koro samelan kowo nukce: «Adəma Tadani wo, tia raakkəna. Tiramnin jauro karwuni kəjjəna!» yeno.

4

Yiwulisse Isaa jaraptu (Mar 1.12-13; Luk 4.1-13)

¹ Daji Yiwulis tia jarapcoro Ruhu Alaye Isaa simojiye karaa dæfiro kiluwo. ² Kawu fidewuro bune-a kausu-aro asem kidanniya, kæna tia kida. ³ Daji Jaraptumadæ nanjuro ise tiro: «Ni Tada Alayea, dongur kauye aniro wulgæne kæmboro walja!» yeno. ⁴ Isaye: «A'a, kitawulan ruuwada: "Kam kæmbo baslan gæni, mana Ala wuljæna samman dægai,"»† yeno.

⁵ Koro Yiwulis tia bæni tayirro* cade loiloiram Fado Alayen gænayenniya, ⁶ tiro: «Ni Tada Alayea, sæktæne cidiro yukkure! Awoa kitawulan ruuwada: "Ala kælanæmnin malaiyawanjuro wada ce mukkonjan kamnjagai bare sinæm kauro gæmdægænniro,"»† yeno. ⁷ Isaye tiro: «A'a, kitawulan ruuwada: "Bare Ala Kæmandea rijammæmmi!"»† yeno.

⁸ Koro yaye Yiwulis tia kæla kau kuruwu fet laayero cade tiro larduwa duniaye samma-a daranja-aa fæleyeyenniya, ⁹ tiro: «Ngunæme wuro sujada sæddæmia, ani sammaa niro njikki!» yeno. ¹⁰ Daji Isaye tiro kalakiye: «Nani kolle, Yiwulis! Kitawulan ruuwada: "Ala Kæmandero sujada yidde, ti tilonjuro ambætkægæne!"»† yeno. ¹¹ Daji Yiwulis tia kolyeno, malaiyawa ye isane tiro ngiskeyera.

KIDA ISAYE CIDI GALILEYEN

† 4:4 4.4 SK 8.3 * 4:5 4.5 bæni tayir - Jerujalem. † 4:6 4.6 Jaw 91.11-12 † 4:7 4.7 SK 6.16 † 4:10 4.10 SK 6.13

Isaye kidanju badidu
(*Mar 1.14-15; Luk 4.14-15*)

¹² Isa Nawi Yahayaa kosoro casakkənaro fangenniya, cidi Galileyero wallada. ¹³ Bəla Najarattea kolje leje bərnı laa Kafarnaam canilan nappkeno, bərnı duwon ci bərəmben cidi Jabulonna Naptaliye-alan† dəganadə. ¹⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənədə wakkayeno. Tiye: ¹⁵ «Cidi Jabulonna Naptaliye-a kanji jawal bərəmbe na duwon fəde bərəm Jordaniyen tiro Galile cidi kərdiyaye canidəlan, ¹⁶ am curo duwuyen dasaanadə nur kura laa caruna, koro tayi curo kaudi karmoyen dasaanadə yea nur wassəna!»† ¹⁷ Sa adən Isa jamaro kawuri kəji wulduwu badiyeno. Tiye: «Təmmowo, nodo bargaa Mai Samemaye del karenjəna!» yeno.

Isaye fuwurawanju burwoyeya bowodu
(*Mar 1.16-20; Luk 5.1-11*)

¹⁸ Yim laa Isa ci bərəm Galileyeya jəgai duwon, yaana yindi Siman tiro Biturus canı-a yanjugəna Andarawus-a buni taramnja bərəmdəro fıjagai kiro. Tayidə buni tawu. ¹⁹ Isaye tayiro: «Arowo wua səgaiwo, nayia kam tawuro‡ njadəkki!» yeno. ²⁰ Sadəman buni taramnja koljane tia geya.

²¹ Koro nadən fuwuyenniya, yaana yindi gade ye Yakuba tada Jabadiye-a yanjugəna Yahaya-a

† **4:13** 4.13 Jabulon-a Naptali-a - Jiri yindi Israyilawuye. † **4:16** 4.15-16 Ish 9.1-2 ‡ **4:19** 4.19 kam tawu - Am duwon am gadea Isaa gawuro waljaro majaidə.

bawanjan kundenno curo maarayen buni taramnaja caassai kiro. Tayia bowoyenniyama, ²² cijane maaradə-a bawanja-aa koljane tia geya.

Jama kadaye Isaa ga
(*Mar 3.7-12; Luk 6.17-19*)

²³ Daji Isa bəla bəlaro leje dandalnjan jamaa alamje kawuri kəji nodo bargaa Alaye wuljiyi, am dondia kasuwanja jiri fi yayen isangajiyi ngai duwon, cidi Galileye sammaa diriyeno. ²⁴ Adəgainin lawarnju cidi Siriyaye ngaro tatargaada. Koro am larduyedə amnja kasuwaa-a kəndondi jiri jiria-a karuwaa-a sedan koroyea-a tiyi canaa-a sammaa Isaro cakkude isangayeyeno. ²⁵ Jama kada tia geya, laanja cidi Galileye, laa cidi Bəlamewuye, laa bərni Jerujalembe, laa cidi Yahudiyaye, laa ye ngawo bərəm Jordaniye.

5

Jawawi Isaye
kəla kau kuruwu laayen
(*Luk 6.17-49*)

¹ Isa jama kada kadami captairo kirunniya, kəla kau kuruwu laayero juwane napkeno. Fuwurawanju ye nanjuro kadira. ² Daji tayia alamdu badiyeno.

Am bargaasoda
(*Luk 6.20-26*)

³ «Barganja am karwulan talaawadə,*

* **5:3** 5.3 am karwulan talaawadə - Am duwon kəlanjaa awimaro ngojənni Alaa mərsajanadə.

- nodo bargaa Mai Samemayedə nuwan-jadəro.
- ⁴ Barganja am kərma cesiridə,
fuwun simalonja bawodəro.
- ⁵ Barganja am rokura bawoadə,
fuwun dunia warasajaidəro.
- ⁶ Barganja am kərma kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə,[†]
fuwun kuljaidəro.
- ⁷ Barganja am kanjimarimasodə,
tayi ye fuwun kanjimari cawandidəro.
- ⁸ Barganja am karwu bulladə,
fuwun Alaa caruidəro.
- ⁹ Barganja am kərma nanlewa cawudidə,
fuwun tayia tadawa Alayelan[‡] bowodaidəro.
- ¹⁰ Barganja am kəla jire dionjayen tayia basar-jaidə,
nodo bargaa Mai Samemayedə nuwan-jadəro.

¹¹ «Am wu nangaro nayia raranjane basarnjane diwindo jiri jiri wuljaiya, bargando!
¹² Kəji dama baworo fanowo, dalilnjudə samelan mukowando jauro ngəwu nangaro. Nonowo, adəgaiman nawiya kureye burwonjanadəa basaryera.

Manda-a nur-a

[†] **5:6** 5.6 am kəna-a ngudu-aaro jire dioro ngənəptaimadə - Am duwon kowori cade awo Ala cəraanaa dioro majaidə. [‡] **5:9** 5.9 tadawa Alaye - Alaa mərsajane awo ti cəraanaa dioro majana nangaro, tayi am hal ngəlaa Alaye gairo waljai.

13 «Nayima manda duniaye wo. Amma mandadē kēlambo walyenoa, jiri fin gēle cayenju gairo walji? Awimaro faidajiwawo, tia deyan yirjane am guguwaccai. 14 Nayima nur duniaye wo. Bērni kēla kau kuruwuyen dēganadē gēradiwawo. 15 Wunduma fatēla wasse kēmon tēmjiwawo. Kam fatēla wassiya, kēla gēnaduramnjuyen gēnaje fadodēn wundusoro nur ci. 16 Adēgaima nayi ye kollowo nurndo fuwu amben wasso, awo ngēla diwidēa caro Bawando Mai Samemaro daraja cadoro!

Kēla Attaurayen

17 «Bare awo Attaura-a kitawuwa nawiyayeyalan ruwuwadadēa baworo dioro kadikkoro tēmanuwwi. A'a, tayia baworo dioro gēni, tayi samma wakkajaro kadikko. 18 Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu same-a cidi-a baworo waljaimaro, arawu bi sēkkal falma Attauralan baworo waljiwawo, sai tayi samma wakkajaiya duwon. 19 Wundu duwon wadawa aniye gananjaa ga waje am gade yea ngai alamjidē, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja jaurō ganaalan bowojai. Amma wundu duwon wadawa ania jēgane am gade yea jaarō alamjidē, curo am nodo bargaa Mai Samemayen tia kam daraja kuraalan bowojai. 20 Adē nangaro nayiro wulnjagakki, malēmba Attauraye-a Farisawa-aa jire diolan konuwawoa, tēmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwawo.

Kēla gērgaduyen

21 «Amwurawande jaman kureyero: “Bare kam yejēmmi, wundu duwon kamba cejēnadēa

shararo caadi,”† cane wuljaanadæa fanuwwa.
²² Amma wu nayiro wulnjagakki, kam kamanjuro gærgajægænadæa shararo caadi. Koro kam kamanjuro “Kam bowuye!” cæne rajænadæa majilis adinwuyero caadi. Koro kam duwon kamanjua waje tiro: “Batti!” cænnadæa kannu jaanamayero koljagai.

²³ «Adæ nangaro na laya duwaduramben sadaa njæddoro isæmma duwon, awo kuttu laa kamanæmbo yiddæmmaa tangæmia, ²⁴ fuwu laya duwaduramdæyen sadaanæmdæa kolle lene ni-a kamanæm-a solodænowo duwon, daji walde are sadaanæm yidde.

²⁵ «Shararambo lawalamanæm-a rokko ledu diwi duwon, kæla jawallen doiro kowori de tawaktæne, bare nia alkaliro særænægænniro. Adæ gænia, alkali nia mukko sojiyero njakke, soji ye nia kosolan jannjiyi. ²⁶ Jiremaro niro wulnjægækki, nadæn wuri njægaidæa cotto ræmbæmmia, tæmmaro luwumbawo!

Kæla kænjanayen

²⁷ «Koro tayiro: “Bare kænjenæ dimmi,”† cane wuljaanadæa fanuwwa. ²⁸ Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamua cure mangarjænadæ, karwunjun kænjenæ cædæna. ²⁹ Simmæm kæmboramdæ njakke biwu dimia, tia kulaine gæmme. Tiyinæm samma kannuro fidiyidæroa, sim fal fuddæmmadæma niro ngalwo. ³⁰ Koro mukkonæm kæmboramdæ njakke biwu dimia, tia kamme gæmme. Tiyinæm samma

† 5:21 5.21 NL 20.13; SK 5.17 † 5:27 5.27 NL 20.14; SK 5.18

kannuro fidiyidəroa, mukko fal fuddəmmadəma niro ngalwo.

Kəla kamu dəptayen

³¹ «Koro waldane tayiro: “Kam kamunjua dəpcidə tiro kakkadu kamu dəptaye co,”† cane wuljana. ³² Amma wu nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kəla kənjənayen gəni dəpcənədə tia kənjənamaro cədəna. Koro wundu duwon kamu dəpkadaa niyajənədə, ti ye kənjəna cədəna.

Kəla kansi boyen

³³ «Koro amwurawande jaman kureyero: “Bare bowuro kansi bummi, kansi Kəmandero yibbummadəa de!”† cane wuljaanadəa fanuwwa. ³⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare təmmaro kansi buwwi! Bare sameyen kansi buwwi, Alaye kurisnju kərmaiye nangaro, ³⁵ bi cidiyen, sinju gənəduram nangaro, bi Jerujaləmben, bərnə Mai Kuraye nangaro. ³⁶ Koro bare kəlandoyen kansi buwwi, ranguwe kanduri kəlandoye falmaa bul bi cələmbo diwwawo nangaro. ³⁷ Ngəlanjudə “Aaa,” bi “A’a,” wullowo. Awi yaye adəa kojənədə na ti Kəladoyen§ kadio.

Kəla rəmboyen

³⁸ «Koro tayiro: “Kam laa sim bi timi kamanjuye fal kittuluwoa, simnju bi timinju fal ye cattuluwo!”† cane wuljaanadəa fanuwwa.

† **5:31** 5.31 SK 24.1-4 † **5:33** 5.33 Lew 19.12; KI 30.2; SK 23.21
 § **5:37** 5.37 Kəlado - Yiwulis. † **5:38** 5.38 NL 21.24; Lew 24.20; SK 19.21

³⁹ Amma wu nayiro wulnjagakki, bare kam kɛlado wanuwwi. Kam laa fɛrinɛm kɛmboram marin bakcia, wailadɛ yea tiro kalakkɛgɛnɛ.
⁴⁰ Koro kam laa gɛmajɛnɛm moworo nia shararo njadi cɛnia, kolle garinɛmdɛ yea ngojo.
⁴¹ Kam laa dunodunon njakke na kilometɛr fallaro lenɛmia, na kilometɛr yindiaro ti-a rokko lenowo. ⁴² Kam njuworɛnamadɛro ye, koro kam nanɛmnin tagari cɛraanadɛro bare dapkɛgɛmmi.

Kɛla kɛlado rawoyɛn
(Luk 6.27-36)

⁴³ «Koro tayiro: “Kɛmaskinɛmba rayɛ,† kɛladonɛmba wane,” cane wuljaanadɛa fanuwwa. ⁴⁴ Amma wu nayiro wulnjagakki, kɛladowandɛa rawowo, koro am nayia basarnjanadɛ yero Alaa yukkorowo, ⁴⁵ tadawa Bawando Mai Samemayero walloworo. Dalilnjudɛ Ala cakke kɛngal am ngɛla-a diwi-aa wassi, koro ingi sameye ye jirewu-a jirenambuwu-aro cuduriyi nangaro. ⁴⁶ Am nayia njaraanaa raawia, awi mukowaye diw? Akki mowomaso ye ngai gɛna cadi? ⁴⁷ Koro kɛramiyando runjaa lewanuwia, awi gɛle am gadesoyea kojɛna diw? Kɛrdiya ye ngai gɛna cadi? ⁴⁸ Adɛ nangaro Bawando Mai Samemadɛ kalkallo diomadɛ gai, nayi ye kalkallo diowuro wallowo!

6

Kɛla sadaayɛn

† 5:43 5.43 Lew 19.18

¹ «Hangal gənanowo, bare kəndondo jir-eye federo jama nayia njaroro diwwi. Adə gənia, mukowa na Bawando Mai Samemayen fanduwawo. ² Adə nangaro sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mənafəkkaso gai am gadero awo dimmadəa wulgəmmi. Tayidə dandal so, farsam solan am tayia caro daraja cadoro sadaa cadı. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ³ Amma nidə sadaa talaawaro yiddəmiya, bare mukkonəm waila awo mukkonəm kəmboram cədidəa nojənni, ⁴ sadaanəmdə asərlan napco. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla moduwayen
(Luk 11.1-4)

⁵ «Moduwa dimiya, bare mənafəkkaso cədidə gai dimmi. Tayidə dandal so, farsam solan daada am tayia caroro moduwa cadiya, caraana. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. ⁶ Amma nidə moduwa dimiya, ngimməmbo ngaye cinnadəa jange Bawanəm turuiwawodəa kore. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji. ⁷ Koro moduwa diwiya, bare kərdiyadə gai awo falla ngəwuro wuwulluwwi. Mananja ngəwu nangaro Ala tayia fanjiro təmajai. ⁸ Bare tayi gairo walluwwi, dalilnjudə kawu tia koruwidəmaro Bawando mərədundosodəa nojəna nangaro. ⁹ Akko ngailan moduwa dewo:

“Bawande Mai Samema,
cunəmbo daraja tio!

- 10 Nodonəm bargaa iso!
 Awo raamma dunian tædo,
 jiri same yen tædidə gai!
- 11 Kəmbonde kuye sade.
- 12 Biwunde gawursagane,
 andi ye am biwu saddənadəa
 gawurniyenadə gairo.
- 13 Bare kolsame jaraptiyende,
 Kəladodəro kasane.
 Nodo-a kənduwo-a daraja-a
 har abadaro kaanəmdəma. Amin.”

14 «Nonowo, am biwu njaddənadəa gawurnuwia, Bawando Mai Samema nayi yea gawurnjai. 15 Amma tayia gawurnuwwawoa, Bawando ye biwundo gawurjiwawo.

Kəla asemben

16 «Asem diwiya, bare mənafəkka cadidə gai fəkkando dinuwwi! Tayidə am asemnja caroro fəkkanja faljai. Jiremaro nayiro wulnjagakki, nuwanja cawandəna. 17 Amma nidə asem dimiya, kəlanəm ye kəndawulan samme, fəkkanəm ye lamme, 18 Bawanəm turuiwaworo kajia, bare wunduma asem dimiro nojənniro. Daji Bawanəm asərlan curuidə niro mukowa nji.

Kəla arsiyi captayen

19 «Bare kəlandoro arsiyi dunialan cammuwwi, na duwon kanam-a diwuram-a bannajai, barwuso ye faljane ngasaye ngojaidə. 20 Kəlandoro arsiyi samelan cammowo, na duwon kanam-a diwuram-a bannajaiwawo, barwuso ye faljane ngasaye ngojaiwawodə.

21 Nonowo, na arsiyindo dëganadëman karwundo ye kërğa.

22 «Simdë, tima fatëla tiyyedë wo. Simmëm ngaa, tiyinëm samma ye nurraro walji. 23 Amma simmëm jaujia, tiyinëm samma ye duwuro walji. To, nur nilan dëganadë duwua, duwu adë jaumaro kura, diye!

24 «Wunduma rakce wolodi kam yindiyero waljiwawo. Bi fal waje fal cërayi, bi fal bërsemje fal bassi. Nayi ye ranguwe wolodi Ala-a wuri-ayero walluwawo.

Këla karwungai dioyen
(Luk 12.22-34)

25 «Adë nangaro nayiro wulnjagakki, bare këla awo rondoro buwi-a yawi-ayen bi këla awo tiyindoro yakkuwiyen karwungai diwi. Rodë këmboa kojëna, koro tiyidë ye kajëmia kojëna, gëna? 26 Ngudowa sameyea ruiwo, kulo ye canadiwawo, kala ye cadiwawo, koro nema ye jawulan capcawawo yaye, Bawando Mai Samema tayia ambaji. Nayidë jauro ngudowaa darajan konuwwa, gëna? 27 Wundundo gële rakce karwungainjulan sa fal kawunjuro cërgaidë?

28 «Koro awiro këla kajëmuyen karwungai diwi? Fëreso karaaye jiri rijaidëa ruiwo, ngënëpcawawo, koro caa cadiwawo. 29 Amma nayiro wulnjagakki, Mai Sulemana jauro darajaa yaye, ngaltema kajëmu fëre aniye falnjaa nanshawan najëgëna cakkënni. 30 Ala fëreso ku karaan rijai bari kannuro fijagai ania ngai

jakcidə, fagatto nayi yea jannjai, nayi kambərse ganaadə!

³¹ «Adə nangaro bare kəla awo aniyen karwungai diwwi, bare kəlandoro: “Awi gəle buiye?” bi “Awi gəle yaiye?” bi “Awilan gəle tiyinde jangiye?” wulluwwi. ³² Kərdiyaso awo ania majai, amma Bawando Mai Samema nayi ye awo ani samman məradundoaro nojəna. ³³ Attəroa, nodo bargaa Alaye-a jirenju-a manowo duwon, awo ani samma yea nayiro njadi. ³⁴ Adə nangaro bare karwungai bəriye diwwi, karwungai bəriyedə kuye gəni. Ku nguson suwol kaanjua.

7

Kəla ambo shara njəddoyen (Luk 6.37-45)

¹ «Bare wundumaro shara yidduwwi,* nayi yero shara njaddiwawo. ² Jiri ambo shara yidduwidə gai, nayi yero shara njaddi. Koro jiri ambo ngalgəwidə gai, nayi yero ngalnjai.

³ «Awirowo kaləm sim kamanəmben rumi duwon, karjəm curo simməmbəa asunəmbawodə? ⁴ Akko ni simməmlan karjəmbadə, awiawin gəle kamanəmbə: “Kolle kaləm simməmbədəa tuluwukke,” nəmi? ⁵ Mənafək! Karjəm simməmbədəa tuluwumiya duwon, daji ngəlaro rume kaləm sim kamanəmbədəa tuluwumi.

* **7:1** 7.1 bare wundumaro shara yidduwwi - Bare kəlandoa sharawu am gadeyero ngonuwwi.

⁶ «Bare awo tayirdæa kəriyaro yiwwi, koro bare awondo darajaa fuwu aladeyayen kolluwwi. Kolluwiya, tayia guguwaccai, kəriya ye suwordane nayia njanjannjai.

*Kæla koro-a madu-a cinna bakta-ayen
(Luk 11.9-13)*

⁷ «Korowo njadi, manowo fanduwu, cinna bangowo kanjagai. ⁸ Wundu duwon cuworimadæro cadi, kam majimadæ ye cuwandi, koro kam cinna bakcimadæ yero kajagai.

⁹ «Wundundo tadanju tia burodiro cuworiya, dongur kauye cidæ? ¹⁰ Bi buniro cuworiya, kadi cidæ? ¹¹ Nayi diwidæ awowa ngæla tadawandoro njo nonuwwa, balle Bawando Mai Samema awowa ngæla am tia caworiro cidæ! ¹² Adæ nangaro awo duwon amso nayiro njaddiya raawwadæa nayi ye tayiro yiddowo! Adæma maana Attaura-a kitawuwa nawiyaye-ayedæ wo.

Kæla ngaworam jækkadæyen

¹³ «Ngaworam jækkadæyen ngawowo, dalil-njudæ ngaworam farak, jawalnju ye kæskedæ, tima ngaworam kannuyedæ wo, am tiyen ngasayidæ kada. ¹⁴ Amma ngaworam jækka, jawalnju ye jaudæ, tima ngaworam ro sawisoyero cadimadæ wo, am tia cawandidæ ganama.

*Kæla kæska-a tadanju-ayen
(Mat 12.33-37; Luk 6.43-45)*

¹⁵ «Nawiya kattuwuyero hangal gænanowo! Tayidæ nandoro isaiya, alamanja dimi gai, amma

karwunja jauro diwi bulduye gai.† 16 Tada casakkidəlan tayia asunuwi. Inab coccorilan njakcai wa? Koro tarmu kolollan cadori wa? 17 Kəska ngəla nguson tada ngəla cakki, koro kəska diwi ye tada diwi cakki. 18 Kəska ngələdə rakce tada diwi cakkiwawo, koro kəska diwidə ye rakce tada ngəla cakkiwawo. 19 Kəska fi duwon tada ngəla cakkiwawodəa caljane kannuro fijagai. 20 Adə nangaro tadanjalan tayia asunuwi.

Kəla fuwura jireyen

21 «Am wuro: “Kəma! Kəma!” cani samma gəni nodo bargaa Mai Samemayero ngasayi, sai kam awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə. 22 Yim adən‡ am ngəwu wuro: “Kəma, Kəma, cunəmlan gəna nawinawi kidiye, sedanso duyeiye, koro awo ajabba ajabba kada ye kidiye?” cani. 23 Daji wuye tayiro: “Ngaltema nayia nonjakkəni. Wun kuruwunno lenowo, nayi diwi diomasodə!” nəkki.

Misal fado tandowu yindiye

(Luk 6.46-49)

24 «Adə nangaro wundu duwon manani ania fanje jəganamadə, ti alama kam hangalla soronju kəla kauyen cədandənadə gai. 25 Ingi sameye cudure bəram fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, sorodə wurdənni, dalilnjudə fərdunju kəla kauyen tədandəna nangaro. 26 Amma wundu duwon manani ania fanjəna jəgannimadə, ti alama kam hangal bawoa soronju kəla cididə kesayen cədandənadə gai.

† 7:15 7.15 alamanja dimi gai, karwunja buldu gai - Curo dəla, ngawo kani. ‡ 7:22 7.22 yim adən - Kiyama.

27 Ingi sameye cudure bəram fala tarje, karuwa ye cije sorodəa babakkenniya, wurde təgəmbo fiyada,» yeno Isaye.

28 Isa mana ania cəde kerənniya, jama captanadə alamdunjudəa ajəpkera, 29 dalilnjudə maləmbanja Attauraye gai gəni, kənduwoaro tayia alamji nangaro.

8

Isaye kam barasua isangaduwu

(Mar 1.40-45; Luk 5.12-16)

1 Isa kəla kaudəyen jəpkenniya, am kada kadami tia geya. 2 Kam barasua laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, raammaa, rangəme wua isangasəgəme tayirro walləkki,» yeno. 3 Isa mukko sajiye kamdəa leje: «Raakkəna, tayirro walle!» yeno. Sadəman barasudə tia kolje tayirro walyeno. 4 Daji Isaye tiro: «Bare wundumaro adəa wulgəmmi, amma lene rimandəro fəledəgəne, koro sadaa Nawi Musa wuljənadəa de, jamaro shedaro waljo!»

Isaye soji kura Rombeye kərea isangaduwu

(Luk 7.1-10; Yah 4.43-54)

5 Isa bərni Kafarnaambero kərgaanniya, soji kura Rombe laa nanjuro ise tia lowoje: 6 «Kəma, kəreani dondi fadon bowada, tiyinju nuna jairo basardi,» yeno. 7 Isaye tiro: «Ləkke tia isangagəkki,» yeno. 8 Amma soji kuradəye tiro: «Kəma, nia fannin sawo tikkəni. Biya wada ye, kəreani ngaji. 9 Wudə cidia kənduwo amben kərgakko, fərduni yen sojiya takkəna. Falnjaro: “Lene!” nəkkiya, leji. Fal laaro: “Are!” nəkkiya,

isi. Koro kareaniro: “Adæa de!” nækkiya, cædi.» ¹⁰ Isa adæa fangenniya, ajapce jama tia jagaidæro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo jama Israyilawuyen kambærse kura adæ gai fandækkæni! ¹¹ Nayiro wulnjagakki, am kada adinnam-a fæde-alan* isane Nawi Ibrahim-a Nawi Isaku-a Nawi Yakuba-a rokko nodo bargaa Mai Samemayen masæna dioro napcai. ¹² Amma tadawa nodo bargaaayedæ† deyan curo duwu cælæm pættero gæpcagai, nadæn so ye tædi, shefi ye naldi,» yeno. ¹³ Daji Isaye soji kuradæro: «Lene, kambærse nængaro awo suworæmmadæ wakkajo!» yeno. Kareanjudæ sa adæman ngayeno.

Isaye am ngæwua isangaduwu
(Mar 1.29-39; Luk 4.38-44)

¹⁴ Isa fado Biturussero kadinniya, ya kæsai Biturusse kangea bowada kiro. ¹⁵ Isa mukkonju leyenniya, kangedæ tia kolje, ti ye cije Isaa sosadu badiyeno.

¹⁶ Yim adæa kængal kikkurunniya, bærniwudæ karuwamaso kada na Isayero kewudo. Mananjulaman sedannadæa duyeno, koro am dondi sammaa isangayeyeno. ¹⁷ Adægaima awo Kæmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljænadæ wakkayeno. Tiye: «Kændondinde kælänjuro ngoje kasuwanden isangaseyera,»† cænna.

Isaa ga kæske gæni
(Luk 9.57-62)

* **8:11** 8.11 am adinnam-a fæde-alan - Kærðiya. † **8:12** 8.12 tadawa nodo bargaaayedæ - Israyilawu. † **8:17** 8.17 Ish 53.4

18 Yim laa Isa jama kada tia dirijane kəljanadəa kirunniya, fuwuranjuro wada bərəmdəa faldaye kaino. 19 Daji maləm Attauraye laa nanjuro ise tiro: «Sayinna, ndara lenəmi yaye nia njəgakki,» yeno. 20 Isaye tiro: «Kəluwuso bəlaanjaa, ngudoso sameye ye fannjaa, amma Tada Kambedə‡ nanju tustuyema bawo,» yeno. 21 Koro fuwuranju laa ye tiro: «Kəma, amarsəgəne lekke bawania sittərakkiya duwon,» yeno. 22 Amma Isaye tiro: «Wua səgai, kolle am sanuna amanja sanunadəa sittərāja!» yeno.

Kənduwo Isaye kəla karuwa-a cambaldu ingiye-ayen

(Mar 4.35-41; Luk 8.22-25)

23 Isa curo maarayero kərgaanniya, fuwuranjanju ye tia jaane kasargawo. 24 Sadəman karuwa dunoa cije ingi bərəmbe cambalje, har ingi maaradəro fiduwu badiyeno. Sadən Isa kənəm cədi. 25 Fuwuranjudə isane tia kənəmnin kesangəranniya, tiro: «Kəma, andia samoye, nuiye!» yera. 26 Isaye tayiro: «Awirow yaayew, nayi kambərse ganaadə?» yeno. Daji cije karuwadə-a bərəmdə-aro kikkadənniya, dajane dunia gəmbo walyeno. 27 Fuwuranjudə ajapcane: «A! Kam jiri fi attə? Karuwa-a bərəmama mananju jagai!» yera.

Kənduwo Isaye kəla sedannayen

(Mar 5.1-20; Luk 8.26-39)

‡ **8:20** 8.20 Tada Kambedə - Isa kəla Tada Kambedəyen manajiya, kəlanjuman manaji.

²⁸ Isa bərəmdəa falje koje cidi Gadarawuyero kadinniya, karuwama yindi kaurilalan caluwe tia kapkeyera. Tayidə jauro jau, har wunduma rakce jawaldəyen kojiwawo. ²⁹ Daji yiljane: «Awi lambonəm andiro, Tada Alaye? Sanju cədənnin andiro ajawu gənaduwwuro wa kadim?» yera. ³⁰ Kuruwunjan alade kada newo cadi ye mbeji. ³¹ Daji sedannadə Isaa lowojane: «Dusamia, aladeyadəro dusagane curonjaro ngayiyo!» yera. ³² Isaye tayiro: «To, lenowo!» yenniya, sedan-nadə caluwe curo aladeyadəyero kasargawo. Daji aladeyadə samma ngərəmjane kaulan jəpcane bərəmdəro fidagane ingiye ngoje kasuno. ³³ Səniya aladeyayedə cagase bəlaro lejane awo kəla karuwamaso aniyen wakkajənədəa ambo wulyeyera. ³⁴ Daji am bəlaye samma ye Isaa kaptuwuro caluwe kerunniya, cidinja koljoro tia lowoyera.

9

Isaye kam tiyinju nunaa isangaduwwu (Mar 2.1-12; Luk 5.17-26)

¹ Daji Isa maaradəro ngaye bərəmdəa falje koje bərninjaro* wallada. ² Am laa kam tiyi nunaa kəla bənaramben ngojane nanjuro kewudo. Isa kambərsenjadəa kirunniya, kam tiyinju nunaadəro: «Tadani, bare təma kolləmmi, biwunəm gawurdəna,» yeno. ³ Daji maləmba Attauraye laa karwunjan: «Kam attə Alaa gaskajəna, diye!» yera. ⁴ Amma Isa awo karwunjaye asuje tayiro: «Awiro karwundon

* **9:1** 9.1 bərninjaro - Bəрни Kafarnaambe.

niadiwi dëganadë? ⁵ Ndaso gäle budu wo: “Biwunëm gawurdëna” wulduma ra “Cine lene!” wulduma? ⁶ Nonowo, Tada Kambedë nanjun kënduwo biwu ambe dunialan gawurduye mbeji!» yeno. Daji kam tiyinju nunaadëro: «Cine bënarammëm ngone fannëmbo lene!» yeno. ⁷ Kamdë cije fannjuro leyeno. ⁸ Jama captanadë adëa kerunniya, rijane Ala kënduwo adë gai ambo cinadëa kengoro.

Isaye Matiyua bowodu
(*Mar 2.13-17; Luk 5.27-32*)

⁹ Isa nadëa kolji duwon, kam laa tiro Matiyu cani kidaramnju akki mowoyen napkadaa kiro. Isaye tiro: «Wua sëgai!» yenniya, cije tia giya.

¹⁰ Isa fado Matiyuyelan masënaro napcëna duwon, akki mowomaso-a biwuma gadeso-a kada ye isane ti-a fuwurawanju-a rokko masëna dioro napkera. ¹¹ Farisawa adëa kerunniya, fuwurawanjuro: «Awirowo malëmndo akki mowomaso-a biwuma gadeso-a rokko masëna cadidë?» yera. ¹² Isa adëa fangenniya, tayiro: «Kam dondi gënia, kam ngadë lowotor majiwawo. ¹³ Lenowo, mana adëye maananju asunowo: “Bu fida gëni, kanjimariima raakko.”† Awoa jiremasoa gëni, biwumasoa bowoduro‡ kadikko,» yeno.

Kambiwu këla asemben
(*Mar 2.18-22; Luk 5.33-39*)

¹⁴ Daji fuwurawa Nawi Yahayaye na Isayero isane tiro: «Awirowo andi-a Farisawa-a asem‡

† 9:13 9.13 Hos 6.6 † 9:13 9.13 biwumasoa bowodu - Tuwa cadoro. ‡ 9:14 9.14 asem - Asem faral gëni, nafila.

taiye, amma fuwurawanəm asem cadaiwawodə?» cane keworo. ¹⁵ Isaye tayiro: «Mai larusaye dawunjan duwon, ngaladiya karwunja kuttaji wa? A'a, amma sa ise mai larusayedəa dawunjan cattuluwiya, sa adən duwon asem cadai.

¹⁶ «Wunduma guntu batta bərinne ingiro cakke captənni ngoje kajəmu dinaro cukkududiwawo. Ngai cədia, batta bərində capte kardudə cayemaro kuraro walji. ¹⁷ Koro wunduma diben bərin ngoje satki dinaro fijiyiwawo. Ngai cədia, satkidə falde,§ diben ye cidiro fidiyi, satki ye bannadi. A'a, amso diben bərindəa satki bərinno fijagai, adəgainin tayi yindi samma kəlewa dasayi,» yeno.

*Kənduwo Isaye kəla kəndondi-a karmo-ayen
(Mar 5.21-43; Luk 8.40-56)*

¹⁸ Isa tayiro manajiyi ngai duwon, kura dandalle laa ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kərmama feroni bawoyeno. Are mukkonəm tiro gənağəne, roaro walji,» yeno. ¹⁹ Daji Isa cije fuwurawanju-a rokko kamdəa geya.

²⁰ Kamu laa ye nadən mbeji, kərwu mewun yindinno bu fidanju* dajənni. Daji kamudə ise ngawo Isayen susuje ci kalwunjuyedəa leyeno, ²¹ awoa karwunjun: «To, kajəmunju bas lekkia, ngakki,» cəni. ²² Isa suworde tia kirunniya, tiro: «Feroni, bare təma kolləmmi! Kambərsenəm

§ 9:17 9.17 satkidə falde - Diben bərin moğolje kuraro walji nangaro, satki dinadə faldi. * 9:20 9.20 bu fidanju - Salanambu.

nangaro njëkkawo fandëmma!» yeno. Sadëman kamudë ngayeno.

²³ Isa fado kam kura dandalledäyero ise algaidawu lagaranneso-a jama captana kalala fijai-aa kirunniya, ²⁴ tayiro: «Luwowo lenowo! Ferodë bawojënni, kënëm cëdi,» yeno. Amma tia rujane tiro kaasu keddo. ²⁵ Jamadëa deyaro ketuluwunniya, ngaye ferodëa muk koyen cëdane ciyeno. ²⁶ Lawar adë cididë ngaro tatargaada.

Isaye kambu yindia isangaduwu

²⁷ Isa nadëa kolje ledu cëdi duwon, kambu yindi tia jaane kowo sapcane: «Isa *Tada Mai Daudaye,† andia njunosane!» cani. ²⁸ Fado laaro kërgaanniya, kambuwadë nanjuro kadira. Isaye tayiro: «Rangëkke adëa njaddëkkiro mërsasuwwa wa?» cëne kiworo. Kambuwadäyë: «Aaa, Këma!» yera. ²⁹ Daji Isa simnja leje tayiro: «Kambërsendo nangaro, nayiro wakkanjaa!» yenniya, ³⁰ sim kewando. Isa tayiro wada ce: «Fanowo, bare wunduma adëa nojënni!» yeno. ³¹ Amma lejane lawar Isayedëa cididë ngaro tataryeyera.

Kalmaram: Tada Mai Daudaye

Nawi Mai Dauda jairo duwon Ala Nawi Samailaa cunode këla Daudäyero këndawu jaitunne fjiye samjiye mai Israyilayero galayeno. Tën yimdän Ruhu Alaye karwu Daudäyero kërgawo. Nawi Mai Dauda këladowa jama Alaye sammaa lardu

† **9:27** 9.27 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

Israyilawuyen duje kərmainju ye cidi kərdiyaye ngəwuro tatargadan. Maiya Israyilaye samman Nawi Mai Daudama kura wo. Ci nawayayen Kəmandeye kaduwu Nawi Mai Daudaye laa tia daraja-a kənduwo-alan kojəna ise nodo bargaa Mai Samemaye dunia ngaro dunoaro tarjiyi yeno. Mai kura adə tima Almasiwu Alayedə wo. Adəgaima Bargaande Isa Almasiwudə warasama Nawi Mai Daudaye nangaro, tia kaala Tada Mai Daudayelan bowo-jai.

Isaye karuwama manajiwawoa isangaduwa

³² Tayi sim cawandənadə sapkadaranniya, am gade karuwama laa rakce manajiwawoa ngojane na Isayero kewudo. ³³ Isa sedandəa duyen-niya, kamdə manadu badiyeno. Daji jamadə ajapcane: «Ngaltema awo adə gai lardu Isray-ilayelan turunni!» yera. ³⁴ Amma Farisawadəye: «Kənduwo mai sedannayen sedannaa duji,» yera.

Kala ngəwu, kidawu gana

³⁵ Daji Isa leje dandalnjan jamaa alamje kawuƙi kəji nodo bargaa Mai Samemaye wuljiye am dondia kasuwanja ngan isangajiyi ngai duwon, bəla-a bəladəya-a sammaa giya. ³⁶ Jama kada captanadəa kirunniya, tayia njunoyeno, dalilnjudə jəktane hangalnja caa cijəna alama dimiya səni bawoa gai nangaro. ³⁷ Daji fuwurawanjuro: «Kaladə ngəwu, amma kidawudə gana. ³⁸ Adə nangaro kəma kalayedəa

lowonowo, kidawu gade yea tiro kala njëddoro cunodo!» yeno.

10

*Isaye kəngayamba mewun yindindəa galadu
(Mar 3.13-19; Luk 6.12-16)*

¹ Isa fuwurawanju mewun yindindəa bowoje tayiro kənduwo sedan dudaye-a am kasuwa so, kəndondi so jiri fi yayea isangaduwaye-a kaino. ² Cuwa kəngayambanju mewun yindindəyedə, tayima Siman kam tiro Biturus canidə, yanjugəna Andarawus, Yakuba tada Jabadiye, yanjugəna Yahaya, ³ Filibus, Bartolomi, Toma, Matiyo akki mowoma, Yakuba tada Alfawusse, Tadawus, ⁴ Siman kam Kan'anaye,* Yahusa Iskariyot kam mukko kəladowayero Isaa sərəttuwumadə.

*Jawawi Isaye
kəla kida-a bone nja-ayen*

*Kida tayi mewun yindindəye
(Mar 6.7-13; Luk 9.1-6)*

⁵ Isa tayi mewun yindin aniro wada ce kinodo. Tayiro: «Bare na kərdiyayero lenuwwi bi bəlawə Samariyawuyero ngawuwwi, ⁶ biya na jama Israyilawu tayi dimiya faccaanadə gaiyero lenowo! ⁷ Lenuwilan, ambo: “Nodo bargaa Mai Samemaye del karənjəna!” wulgənowo. ⁸ Am dondia isangagənowo, am sanunaa roaro kalangowo, am barasuaa isangagənowo tayirro

* **10:4** 10.4 kam Kan'anaye - Kam lardunju rawoma.

walja, sedanna dunowo. Dero kiwanduw, nayi ye dero yowo.

⁹ «Bare kunguna dinarre, bi riwullaye, bi kulloye ngonuwwi, ¹⁰ koro bare ngərwu, bi gəmajeyindi, bi suno gade, bi ka ngonuwwi, kidamaro ngənəwuramnju wajipcəgəna nangaro.

¹¹ «Bəla-a bələdeya-a fi yayero ngawuwiya, kam ngələma manowo fannjun jəmmowo nam-mowo, har kawu nadəa kolluwiro. ¹² Fannjuro ngawuwiya, barga dəpkəgənowo. ¹³ Am fadodəye ngələro njamoyia, bargandodə tayilan dəga. Amma nayia mowo wajaia, bargandodə nandoro waldo. ¹⁴ Wunduma nayia njamowonni bi manando ngojənnia, fadodəa bi bələdəa kolluwiya, katti sindoye kagangowo.† ¹⁵ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowom am bəla adəyedə am bəрни Sodombe-a Gomorre-adəyea‡ nanjaunin koji.

Bone nja mbeji

(Mar 13.9-13; Luk 21.12-17)

¹⁶ «Fanowo, dimiya curo bulduwayero ngasaana gairo nayia njanodəkki. Adə nangaro kadi gai burwoaro wallowo, koro bullam gai biwu bawoaro dəgaiwo. ¹⁷ Amsoro hangal gənanowo, dalilnjudə nayia njadane fuwu majilissero njasade dandalnjasolan kowonjai, ¹⁸ koro wu nangaro fuwu gomna so, mai soyero njasadi, tayi-a kərđiya-aro shedaro walloworo.

† **10:14** 10.14 katti sindoye kagangowo - Səmo kasta, maananjudə wowom Alayero tayia koljagai. ‡ **10:15** 10.15 bəрни Sodombe-a Gomorre-a - Bəрниya duwon amnja jauro diwi nangaro Ala tayiro samelan kannu fijiye siyeyeno.

19 Shararo njasadiya, bare kēla jiri mananuwi bi awo wulluwiyen karwungai diwwi. Ruhu Bawandoyedə sadən awo wulluwidəa nayiro njadi, ²⁰ dalilnjudə nayi gəni mananuwi, tima nayiyen manaji nangaro. ²¹ Yaana yanjugənaa sərəcciyə roro ceyesi, bawa ye tadanjua ngai, tadawa ye bawanja-a yanja-aro turu cadde casakke tayia roro ceyesi. ²² Cuni nangaro§ am samma nayia wanjai, amma kam mərje har sa njerorambero dəganamadə njəkkawo cuwandi. ²³ Bəla laan nayia basarnjaiya, bəla gadero kasowo lenowo. Jiremaro nayiro wulnjagakki, kawu Tada Kambedə walde isidəro, bəlawə Israyilawuyə sammaa ga yeruwwawo.

²⁴ «Fuwura maləmnjua kojiwawo, koro wolodi kəmanjua kojiwawo. ²⁵ Fuwura maləmnju gairo waljiya, jussəna. Wolodi ye kəmanju gairo waljiya, jussəna. Kəma fadoyedəa Beljabullan* bowoyera, balle am fannjuyə?

Bare rinuwwi!
(Luk 12.1-12)

²⁶ «Adə nangaro bare tayia rinuwwi. Awima jakkada federo culuwawodə bawo, koro awima asərre nodiwawodə bawo. ²⁷ Awo curo buneyen nayiro wulnjagakkənədəa kausulan wullowo, koro awo curo səmondoyen tatapcane fanuwwadə yea farsamlan kurungowo. ²⁸ Am tiyi ceyesi ro rakcane cattuluwawodəa

§ **10:22** 10.22 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

* **10:25** 10.25 Beljabul - Mai sedannayə tiro Yiwulis canı.

bare rinuwwi. Amma ti ro-a tiyi-a sammaa rakce kannu jahannamayen sijiyyidəa rinowo! ²⁹ Binaru yindi gursu tiloro caladi, gəna? Adə yaye Bawandoye nodunjun gənia, falnjama cidiro cukkuriwawo. ³⁰ Nayidə, kanduri kəlandoyema samma komgada. ³¹ Adə nangaro bare rinuwwi, binaru ngəwua darajan konuwwa. ³² Wundu duwon fuwu amben wua kasansənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia kasaddəkki. ³³ Amma wundu duwon fuwu amben wua angərsənamadə, wu ye fuwu Bawani Mai Samemayen tia angərnəkki.

Firda mbeji

(Luk 12.49-59)

³⁴ «Bare duniaro nanlewa kudoro kadikkoro təmanuwwi. A'a, nanlewa gəni, kashagar† kudoro kadikko. ³⁵ Awoa amba firduro kadikko, tada kəlado bawanjuyero walji, fero ye kəlado yanjuyero walji, kamu tadaye ye kəlado kəsainjuyero walji. ³⁶ Adəgaima kambe waduwunjudə am fannjuyero waljai. ³⁷ Wundu duwon bawanju bi yanjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkerə waldu tinni. Wundu duwon tadanju bi feronjua wumaa kojənarə cəraanamadə, kakkerə waldu tinni. ³⁸ Koro wundu duwon kəsəkanju karmoye‡ ngoje wua səgannimadə, kakkerə waldu tinni. ³⁹ Kam duwon ronju fando cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma kam duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi.

† **10:34** 10.34 kashagar - Firda. ‡ **10:38** 10.38 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

Mukowa fando

⁴⁰ «Kam nayia njamowonamadə wumaa səmowo. Koro kam wua səmowonamadə ye ti wua sunodənadəmaa cəmowo. ⁴¹ Kam duwon nawia ti nawi nangaro cəmowonamadə mukowa nawiye cuwandi. Koro kam jiremaa ti jirema nangaro cəmowonamadə mukowa kam jiremaye cuwandi. ⁴² Wundu duwon tayi aniye gananja laaro ti fuwurani nangaro ingi kənjaye samsu cinamadə, jiremaro nayiro wulnjagakki, təmmaro mukowanju fucciwawo,» yeno Isaye.

11*Isa-a Nawi Yahaya Kasalama-a*
(Luk 7.18-35)

¹ Isa fuwurawanju mewun yindinno wada ce kerənniya, nadəa kolje bəla bəlaro leje jamaa alamje tayiro kawuri kəji wulduwu badiyeno. ² Nawi Yahaya kosolan awo Almasiwu cədidəa fangenniya, fuwurawanju laa nanjuro cunode ³ tiro: «Nima wa fuwun isimadə wo* ra gade gurenaye?» cane tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Waldənowo, awo fanuwwa-a ruwwa-aa Yahayaro wulgənowo: ⁵ Kambuwa sim cawandi, ngurdiyiyaya ye sinjan lejai, am barasua ngajane tayirro waljai, muwaso ye fanjai, am sanuna roaro waljai, koro talaawa ye kawuri kəjidəa fanjai. ⁶ Barganju kam wu nangaro taljiwawodə!» yeno. ⁷ Fuwurawa Yahayayedə sapkadaranniya, Isa kəla Yahayayen jamadəro mana njəddo

* **11:3** 11.3 nima wa fuwun isimadə wo - Almasiwu Alaye.

badiyeno. Tiye: «Awi curo karaayen kuroro leyew? Ngəlai laa kanji kanjiro karuwaye cakke moji cədi wa? ⁸ A'a. Awi gəle kuroro leyew? Kam kajəmu shawa cakkenaa wa? A'a, am kajəmu shawa casakkənadə mairilan kasarga. ⁹ To, awi gəle kuroro leyew? Nawia wa? Aaa, nayiro wulnjagakki, nawimaa kojəna. ¹⁰ Tima kam duwon kəlanjun kitawulan adə ruwuwadadə: “Nin fuwunno kəngayammi nodəkke niro jawalnəm cassai.”† ¹¹ Jiremaro nayiro wulnjagakki, curo kam kamulan tambəna sammayen wunduma Yahaya Kasalamaa kojəna bawo. Amma curo nodo bargaa Mai Samemayen təngəridə tia kojəna. ¹² Jaman Yahaya Kasalamayen tamiya har kuro kudero nodo bargaa Mai Samemaye kiaddin fuwu juwui, am tiro fuwu bo dapcaanadə kənduwodəa dunodunon mowo majai. ¹³ Dalilnjudə kitawuwa nawiyaye-a Attaura Nawi Musaye-a nawinawi cadəna ngai duwon, har Yahaya kadio. ¹⁴ Manadəa ngodu kasadduwuwa, tima Nawi Iliya fuwun isimadə wo. ¹⁵ Kam səmonjuamadə fanjo!

¹⁶ «Wundusoro am jaman adəyedəa rat-talgəkki? Tayi alama yalla ci kasuwuyen nap-kada kowo sapcane amanjaro: ¹⁷ “Algaita nayiro funjagaiyena duwon, bikke randuwwi. Koro so lagaranne diyena duwon, yiruwwi,” cani gai. ¹⁸ To, Yahaya ise juwunni ye, canni ye, “Ti karuwama!” yera. ¹⁹ Koro Tada Kambədə ise juwui, cai, “Akko kəmboma, kənjama, sawa

† **11:10** 11.10 Mal 3.1

akki mowomaso-a biwumaso-aye!” yera. Amma nanrashidudə kəndonjulən asudi.»

*Isaye am ansiya Alayea wusadu
(Luk 10.13-16)*

²⁰ Daji Isa am bərniya curonjan awo ajabba ajabba ngəwuso cədənədəyeya kəla təmjanneyen wusadu badiyeno. Tiye: ²¹ «Kuttundo am bərni Korajinne! Kuttundo am bərni Baitsaidaye! Ca awo ajabba ajabba nandon tədənasodə bərni Tirre-a Sidonne-alan† tədənaa, tən kuren amnja ajaja-a buwu-alan‡ napcane tuwa cadəna. ²² Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo am bərni Tirre-a Sidonne-ayedəa§ nanjaunin koji. ²³ Nayi ye am bərni Kafarnaambe, samero wa samnjai təmayew? A’a, kannuro kolnjagai. Ca awo ajabba ajabba nandon tədənədə bərni Sodomben tədənaa, kua gairo dəgai. ²⁴ Amma nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, wowomndo bərni Sodombedəa* nanjaunin koji,» yeno.

Na Isayen tustu fando

²⁵ Sa adən Isaye: «Bawani Kəma same-a dunia-aye, nia njungorəkki, dalilnjudə awo ania ilmuwu so, rashiduwa soro gəraame yallaro isanogəmna nangaro. ²⁶ Aaa, Bawa, adəma awo jauru raammadə wo.

† **11:21** 11.21 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya kərdiyaye.

‡ **11:21** 11.21 ajaja-a buwu-a - Noduwuram lagaranne. § **11:22** 11.22 bərni Tirre-a Sidonne-a - Bərniya duwon amnja jauru diwi nangaro Ala tayia siyeyeno.

* **11:24** 11.24 bərni Sodombe - Bərni duwon amnju jauru diwi nangaro Ala samelan tayiro kannu fiyiye siyeyeno.

²⁷ «Bawani awo sammaa mukkoniro cakkëna. Ti gënia, wunduma Tadadëa nojënni. Koro wunduma Bawadëa nojënni, sai Tadadë-a am tayiro Tadadë isanojiyiya cëraana-a.

²⁸ «Arowo naniro, nayi kare kurwowu ngowada yimbaruwwa samma, tustu njadëkki. ²⁹ Wudë rokuraa gëni, karwu ngëlaa nangaro, duini† daundoro ngogënowo, kolsënowo alamnjakko, karwundon tustu fanduwu. ³⁰ Awoa duini ye këske, karenii ye kamboi,» yeno.

12

Isa këma yim tustuye

(Mar 2.23-28; Luk 6.1-5)

¹ Sa adën yim tustuyea Isa-a fuwuranju-a kulo algamaye rejane kojai duwon, fuwuranwadë këna fanjaidë, këla algamaye ficcane ngëro badiyera. ² Farisawa laa adëa kerunniya, tiro: «Akko rui, fuwuranëm awo yim tustuyea këndoro haramdëa cadi,» yera. ³ Isaye tayiro: «Sa Nawi Dauda-a amnju-a këna fanjanadën, awo cëdënadëa kitawulan këranuwwi wa? ⁴ Curo Fado Alayero ngaye burodi sadaaye ngoje giwo. Rimannaro kajia, ti-a amnju-aro burodi sadaaye ngërodë haram!† ⁵ Ra, rimanna curo Fado Alayen awo yim tustuyea këndoro haram cadison,* biwunja bawodëa Attauralan këranuwwi wa? ⁶ Nayiro wulnjagakki, awo laa† Fado Alayea kojëna nadën mbeji. ⁷ Alaye: “Bu

† **11:29** 11.29 duini - Alamdu Isaye. † **12:4** 12.4 1Sam 21.1-6

* **12:5** 12.5 awo yim tustuyea këndoro haram - Kida. † **12:6** 12.6 awo laa - Isa këlanjuma-a nodo bargaa Mai Samemaye-a.

fida gəni, kanjimarima raakko,"† cənna. Ca mana adəye maananju nonuwaa, am ayaunja baworo ayau gənaawwi. ⁸ Awoa Tada Kambədə kəma yim tustuye, diye!» yeno.

*Isaye kam mukkonju canaa isangaduwu
(Mar 3.1-6; Luk 6.6-11)*

⁹ Isa kəla fuwunna leyenniya, dandalnjaro kərgawo. ¹⁰ Nadən kam laa mukko canaa mbeji. Farisawadə Isaro ayau gənaduwu caraana nangaro, tiro: «Yim tustuyea kam isangaduwudə halal wa?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Wundo diminju yim tustuyea bəlaaro cukkuriya, gərje cuttuluwiwawodə? ¹² Adəgaia, kam dimia darajan kojəna nangaro, yim tustuyea ngəla kəndo halal,» yeno. ¹³ Daji kamdəro: «Mukkonəm sane!» yeno. Sayenniya, ngaje kəlewa salai faldə gairo walyeno. ¹⁴ Farisawadə dandalnin keluwunniya, sawardane jawal Isaa njejoye mayera.

Wakkil Kəmaye

¹⁵ Isa adəa asuyenniya, nadəa kolyeno. Jama kada ye tia geya. Tayi sammaa isangajiye ¹⁶ bare tia isanojaganniro səmonja kaskeno. ¹⁷ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənədə wakkayeno. Tiye:

¹⁸ «Akko wakkilni kərenəkkənədə, tia raakkəna, tima karwuni jauru kəjijəgəna wo.

Ruhuni tiro yakkəkke

jiredəa jama duniaye sammaro isanojiyi.

¹⁹ Kambiwu cədiwawo, yiljiwawo,

† 12:7 12.7 Hos 6.6

kowonju farsamlan fandiawo.

²⁰ Caccawu rimjɔnaa namjiawo, fatɔla no cɛdi yea cejiawo, har jiredɛa kɛnnasarro cuwudiro.

²¹ Koro jama duniaye samma cunjulan tɛmanjaaro walji,»† cɛnna.

Kɛnduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 3.20-30; Luk 11.14-23)

²² Daji karuwama laa kambu ye, muwa ye kɛwudɛnniya, Isa tia isangajiye caye gai curui ye manaji yero walyeno. ²³ Jama samma ajapcane:

«Kam adɛ, tima gɛni Tada Mai Daudayedɛ wo?» yera. ²⁴ Farisawadɛ adɛa fangeranniya, tayiye:

«Kɛnduwo Beljabul‡ mai sedannaye baslan sedannaa duji,» yera. ²⁵ Amma Isa awo kar-

wunjaye asuje tayiro: «Kɛrmai fi yaye kɛlanjuro yaktɛgɛnadɛ dɛgaiwawo, koro bɛla bi fado fi yaye kɛlanjuro yaktɛgɛnadɛ ye dɛgaiwawo.

²⁶ To, Yiwulis sedannanjua dujia, kɛlanjuro yaktɛgɛna. Ndayilan gɛle kɛrmainjudɛ dɛgai?

²⁷ Koro wudɛ kɛnduwo Beljabullen sedannaa dukkia, fuwurawando kɛnduwo wunduyen gɛle

sedannaa dujai? Adɛmaro tayi sharawundoro waljai. ²⁸ Amma kɛnduwo Ruhu Alayeman

sedannaa dukkia, daji nodo bargaa Alaye nandoro isɛna, diye!

²⁹ «Wunduma rakce fado kam dunoayero ngaye kɛndanju cɛmoyiwawo, sai kam dunoadɛa cikkeriya duwon. Cikkeriya, kɛndanju cɛmoyi.

³⁰ Nonowo, kam wuro kɛldɛgɛnnidɛ

† **12:21** 12.18-21 Ish 42.1-4 ‡ **12:24** 12.24 Beljabul - Mai sedannaye tiro Yiwulis cani.

lawalamani, koro kam wua banasiye rokko cammiyewawodə tarduma. ³¹ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, biwu dio-a Alaa bastu-a samma kambo gawurdiyi. Amma Ruhu Alayea bastudə gawurdiwawo. ³² Wundu duwon kəla Tada Kambedəyen manakuttu wuljidə, tiro gawurdiyi. Amma wundu duwon kəla Ruhu Alayen manakuttu wuljidə, dunia yen kal, leira yen kal har abadaro gawurdiwawo.

Kəska-a tadanju-a

(Mat 7.15-20; Luk 6.43-45)

³³ «Kəskadə ngəlaa, tadanju ye ngəla. Kəskadə diwia, tadanju ye diwi. Kəskadə tadanjulən asudi. ³⁴ Nayi kaduwu fusiyaeso! Nayi jairo diwidə, awiawin gəle ranguwe awo ngəla mananuwi? Dalilnjudə awo karwulan dəganadəmaa cidə manaji nangaro. ³⁵ Kam ngəladə awo ngəla karwunjulan dəganadəyen ngəla cədi, koro kam diwidə ye awo diwi karwunjulan dəganadəyen diwi cədi. ³⁶ Nayiro wulnjagakki, kiyama wakkajiya, Ala kəla mana faida bawoa kam manajəna sammayen tia cuwori. ³⁷ Awoa mananəmlən jiremaro walləmi bi mananəmlən jirenambumarə walləmi,» yeno.

Alama Nawi Yunusse

(Luk 11.29-32)

³⁸ Daji maləmba Attauraye-a Farisawa-a laaye Isaro: «Sayinna, alama laa sameye fəlesagame ruiyeya, rayiyena,» cane tia keworo. ³⁹ Isaye tayiro: «Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawi Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo. ⁴⁰ Jiri Nawi

Yunus kuren curo buni mafəndiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəganadə gai, Tada Kamedə ye curo cidiyen bune-a kausu-aro kawu yakkuro dəgai. ⁴¹ Kiyama wakkajiya, am bərnı Niniweye cijane am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedajai, dalilnjudə tayi mana Nawi Yunusse ngojane tuwa cadəna nangaro. Akko awo laa Nawi Yunussa kojəna nadən mbeji. ⁴² Kiyama wakkajiya, Mai kamuye lardu Anəmbədə ye cije am jaman adəyedəa jirenambuwuro shedaji, dalilnjudə ti ci duniayen cije na Mai Sulemanayero nanrashidunju fanduro isəna nangaro. Akko awo laa Mai Sulemanaa kojəna nadən mbeji.

Waldu sedanne
(Luk 11.24-28)

⁴³ «Sedan kamlan culuwiya, leje curo karaa dəriyen na naptuye maji, amma cuwandiawo. ⁴⁴ Daji kəlanjuro: “Nda fanni kolləkkənədəro waldəkke,” cəni. Waldiya, fadodəa bowu fat ye, tas fəraada ye, tassana ye najiyi. ⁴⁵ Daji leje sedan tulur gade tia niadiwin kojana capce cuwude ngasaane napcai. Adə nangaro naptu kam adəyedə cayemaa kojənaro kuttaji. Am jaman diwi adəye yero adəgai wakkajiyi,» yeno.

Isaye yanju-a yanjugənaso-a
(Mar 3.31-35; Luk 8.19-21)

⁴⁶ Isa jamadəro mana cəddi duwon, yanju-a yanjugənaso-a isane ci fadoyen dajane tiro mana caddo cane keworo. ⁴⁷ [Kam laaye tiro: «Akko yanəm-a yanəmgənaso-a deyan daada niro mana njəddoro majai,» yenniya,] ⁴⁸ Isaye

kamdəro: «Wundu yanidə wo?§ Koro wunduso yanigənasodə wo?» yeno. ⁴⁹ Daji fuwurawanjua mukkon fəlejiye: «Akko yani-a yanigənaso-adə! ⁵⁰ Wundu duwon awo Bawani Mai Samema cəraanaa cədimadə, tima yani-a yanigəna-adə wo!» yeno.

13

Jawawi Isaye
kəla nodo bargaa Mai Samemayen

Misal kasuni jəjərdumaye
(Mar 4.1-9; Luk 8.4-8)

¹ Yim adəman Isa fadodən culuwe leje ci bərəmben napkenniya, ² am kada kadami nanjun captane, har cije maararo ngaye napkeno. Amdə samma ye ci bərəmben dajana ngai duwon, ³ awo kada misalnin tayiro wulduwu badiyeno. Tiye: «Kam laa kuloro algama jəjərduro kiluwo. ⁴ Jəjərji ngai duwon, kasuni laa jawalnin fiyada. Daji ngudowa isane cotto gewo. ⁵ Kasuni laa ye na kau kaua katti ngəwu bawoalan fiyada. Katti ngəwu bawodəro, sadəman fiyeno. ⁶ Amma kəngal samero tatkeniya, kausu jauje fərdu bawo nangaro rimje ngamgeno. ⁷ Kasuni laa ye na ngiwian fiyada. Ngiwidə riye algamadəa kimitkeyeno. ⁸ Amma kasuni laadə ye na katti ngəlaan fiyadanniya, riye nema kekko, laa tada mia mia, laa firakku

§ 12:48 12.48 Wundu yanidə wo? - Isa yanjua fagatto nojəna yaye, na Alayen nankəramidə buye gəni, Ala-a Almasiwunju-aa kasattuye.

firakku, laa fiakku fiakku. ⁹ Kam səmonjuamadə fanjo!» yeno.

*Dalil Isaye ambo misalnin manaduwwuye
(Mar 4.10-12; Luk 8.9-10)*

¹⁰ Daji fuwurawa Isaye nanjuro isane tiro: «Awi nangaro jamadəro misalnin managəmidə?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye: «Nayiro asər nodo bargaa Mai Samemaye noduro amardəgəna, amma tayiro amardəgənni. ¹² Kam nanjun awoamadə,* tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,† awo cədanadəmaa tilan camoyi. ¹³ Akko dalil misalnin tayiro managəkkiiyedə: Caruima, asujaiwawo. Fanjaima, cəriwawo, kəlanja yero ngayiwawo. ¹⁴ Ngaima kəlanjan awo Kəmande kuren ci Nawi Ishayayen wuljənadə wakkaji. Tiye:

“Ngəlaro fanuwi duwon,
kəlandoro təmmaro ngayiwawo.
Koro ngəlaro ruwi duwon,
təmmaro asunuwwawo.
¹⁵ Am ani hangalkuttuaro waljana,
kiaddin səmonja fanjai,
simnja yea jakcana,
bare simnjan carunni, səmonjan fanjanni,
koro karwunjan asujanniro.
Ngai gənia, naniro waldane tuwa cade

* **13:12** 13.12 kam nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. † **13:12** 13.12 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

tayia isangagækki,"† cænna.

¹⁶ «Amma barganja simndo, carui nangaro, səmondo ye, fanjai nangaro. ¹⁷ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kuren nawiya so, jirewu so kada awo ruwwadæa kuroro jauru caraana, amma carunni. Koro awo fanuwwadæa fanduro caraana, amma fanjanni.

Maana misal kasuni jəjərdumaye
(*Mar 4.13-20; Luk 8.11-15*)

¹⁸ «To, maana misal kasuni jəjərdumayedəyea fanowo! ¹⁹ Wundu duwon mana kəla nodo bargaadəyen fanje kəlanjuro ngaannimadə, Kəladodə ise mana karwunjun fidənadəa cotto cuttuluwi. Tima kasuni kəla jawallen fidənadə wo. ²⁰ Kasuni na kauan fidənadə ye, tima kam manadəa fanjiyama, karwu kəjiaro cə moyidə wo. ²¹ Amma tilan fərdu bawo nangaro, tussiwawo. Kəla manadəyen kuttu caiya, bi am tia basarjaiyama, waje kolji. ²² Kasuni na ngiwian fidənadə ye, tima kam manadəa fanjəna duwon, karwungai dio so, arsiyi mangardu so manadəa kəpcane tiro faidajiyiwawodə wo. ²³ Amma kasuni na katti ngəlaan fidənadə, tima kam manadəa fanje kəlanjun rojəna tiro faidajiyi, nema laa tadanju mia mia, laa firakku firakku, laa fiakku fiakku cakkidə wo,» yeno.

Misal kasuni ngəla-a diwi-aye

²⁴ Isa tayiro misal gade ye wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam kulonjun kasuni algamaye ngəla jəjərxənədə gai. ²⁵ Amma

† **13:15** 13.14-15 Ish 6.9-10

am samma kənəm cadi duwon, kəladonju ise curo algamadəyero kasuni kajimbe jəjərjiye sapkadan. ²⁶ Algamadə riye kəla fitkenniya, kajimdə ye asudiro walyeno. ²⁷ Kidawudə isane banja ngimbaro: “Barganəmmin, ni kasuni algamaye ngəla gəna kulonəmlan jəjərnəm? To, ndayilan gəle kajimbadə?” cane tia keworo. ²⁸ Banja ngimbaye tayiro: “Kəlado laa adəa cədo!” yeno. Daji kidawudəye tiro: “Leniye tuluwiyeya, raamma wa?” cane keworənniya, ²⁹ tiye: “A’a, lenuwe kajimdəa tuluwuwiya, algamadə yea mənguwi. ³⁰ Kollowo, har kalaro rokko rija. Biy-ilajiya, kalawudəro kajimdəa kamja kəla kəlaro cekkeru kannun warja duwon, daji algamadə yea capca bəranilan gənaja nəkki,” yeno.

*Misal kasuni mutarre-a yis-aye
(Mar 4.30-34; Luk 13.18-21)*

³¹ Koro Isa walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kasuni mutarre kam laa ngoje kulonjulan fijəna gai. ³² Kasuni mutarredə, curo kasuniya sammayen tima təngəri wo. Amma riye wurajiya, kəskawa jərwulan sammaro kuraro walje, har ngudoso dəlambanjun fannja cadandi,» yeno.

³³ Koro walde tayiro misal gade wuljiye: «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju yis kamu laa ngoje rungo algamaye jaa yakku-a kəlje dije, har fum fujəna gai,» yeno.

³⁴ Isa jama captanadəro awo ani sammaa misalnin wulyeyeno. Misalnin gənia, awima tayiro wuljəgəna bawo. ³⁵ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə

wakkayeno. Tiye: «Misalnin mananəkki, awowa tən dunia alaktənaman gəraadadəa wulləkki,»† cənna.

Maana misal kasuni ngəla-a diwi-aye

³⁶ Daji Isa jamadəa kolje fadodəro kasar-gawo. Fuwurawanju ye nanjuro isane tiro: «Marne, andiro maana misal kajim kuloyedəa fisarsagane,» yera. ³⁷ Isaye tayiro: «Kam kasuni ngəla jəjərjənamadə, tima Tada Kambedə wo, ³⁸ kulodə tima dunia wo, kasuni ngəladə tayima am nodo bargaadəa kasaccanadə wo. Kajimdə tayima am Kəladodəa jaanadə wo, ³⁹ Kəlado kajimdəa jəjərjənamadə, tima Yiwulis wo. Biyiladə, tima cinowo duniaye wo, kalawusodə, tayima malaiyawa wo. ⁴⁰ Jiři kajimdəa capcane kannun warjaidə gai, dunia cijiya, adəgai wakkaji. ⁴¹ Tada Kambedə malaiyawanjua juwaje lejane curo nodonju bargaaayen am am gadea casakke biwu cadiso-a am diwi cadiso-a sammaa capcane ⁴² kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheri ye naldi. ⁴³ Daji jirewudə curo nodo bargaa Bawanjayen kəngal gairo nurraro waljai. Kam səmonjuamadə fanjo!

Misal gadegade nodo bargaa Mai Samemaye

⁴⁴ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju awo laa jaumaro tamanna kulolan rəpkada gai. Kam tia cuwandiya, caye gairo rəpce karwu kəjiaro leje kəndanju sammaa cəlade kulodəa ciwi.

⁴⁵ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju sawurma laa mursam ngəla maji gai.

† 13:35 13.35 Jaw 78.2

⁴⁶ Mursam jauro tamanna laa cuwandiya, leje kəndanju sammaa cəladə mursamdəa ciwi.

⁴⁷ «Koro nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju buni taram laa buni tawu tia bərəmbo gəpcagane buni jiri jiri cadai gai.

⁴⁸ Cəmbəranaro waljiya, gərjane ci bərəmbero cawudəne napcane ngəla ngəladəa kərejane joworo fijagai, amma batti battidəa wajane yirjai. ⁴⁹ Dunia cijiya, adəgaima wakkaji. Malaiyawa isane jirenambuwa curu jirewuyen firjane ⁵⁰ kannuro fijagai. Nadən so ye tədi, sheři ye naldi,» yeno.

⁵¹ Isaye fuwuranjuro: «Awo ani samma kəlandoro ngaana wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa,» yera. ⁵² Daji tayiro: «Adəgaima maləm Attauraye fi yaye fuwura nodo bargaa Mai Samemayedəro waljənadə alamanju kəma fadoye ajaramnjun ləman dina-a bərin-a ngoje cuttulwidə gai,» yeno Isaye.

*Am bəla Najaratte Isaa wadu
(Mar 6.1-6; Luk 4.16-30)*

⁵³ Isa misal ania cəde kerənniya, nadəa kolyeno. ⁵⁴ Bəla wurajənadəro leje dandalnjan jamaa alamdu badiyeno. Amdə tia ajapcane: «Ndarən kam attə nanrashidu-a kənduwo-a ania kiwando? ⁵⁵ Ti gəna tada katako kəromadəyedə wo? Yanjuye cunjudə Meram, gəna? Yanjugənasodə ye Yakuba-a Isuwu-a Siman-a Yahusa-a, gəna? ⁵⁶ Koro yanjugəna ferowa samma-a rokko kərgaiye, gəna? To, ndarən gəle ti adə awo ani sammaa kiwando?» cane ⁵⁷ tia kasatturo wayera. Amma Isaye tayiro: «Nawi

curo bəlanjaye-a am fannjaye-aro kajia, dara-janjua,» yeno. ⁵⁸ Kambərsenambunja nangaro, nadən awo ajabba ajabba ngəwu cədənəni.

14

Mai Hirudusse Nawi Yahayaa roro njejo
(*Mar 6.14-29; Luk 9.7-9*)

¹ Sa adən Mai Hirudus lawar Isaye fangeniya, ² kowonawanjusoro: «Kam adə Yahaya Kasalama, tima roaro walje cijō! Adəma nangaro kənduwo awo ajabba ajabba dioye nanjun mbeji,» yeno.

³ Caman kəla lamar Ya Hirudiya kamu yanjugəna Mai Filibussen Mai Hirudus Yahayaa cədanə cekkere kosoro kesakko, ⁴ dalilnjudə Yahayaye Mai Hirudusso: «Kamu yanəmgənayə mowodə haram!» cənna nangaro. ⁵ Koro Mai Hirudus Yahayaa roro njejoro maji duwon, jamadəa riyeno, tia nawiro ngojana nangaro.

⁶ Ngaima duwon saanduri Mai Hirudus tambənayə kidənniya, fero Ya Hirudiyaye ise fuwunjan bikke kirando. Karwu Maiye jaurō kəjije ⁷ tiro awi yaye ronju cəraanaa ci cənə wadu ngoje kansi giwo. ⁸ Ferodə ye leje yanju tiro gala ce walde Mairo: «Wuro na adən kəla Yahaya Kasalamaye curo buwuruyen se!» yeno. ⁹ Maidə karwunju jaurō kuttu yaye, kansi bonju-a kusottowanju-a nangaro wada ce ¹⁰ amnju cunode lejane kosolan kəla Yahayaye kamgera. ¹¹ Daji kəlanjudəa buwurulan cawudəne ferodəro kedo, ti ye ngoje yanjuro kikkado. ¹² Fuwurawa Yahayaye isane kaminnju

ngojane caade sittərayera, koro lejane Isaro lawar adəa wulyeyera.

Isaye am dəwu uwu ambadu

(Mar 6.30-44; Luk 9.10-17; Yah 6.1-15)

¹³ Isa awo wakkajənadəa fangenniya, ti runju maararo ngaye nadəa kolje karaa na wunduma baworo leyeno. Amma jamadə adəa fangeranniya, tayi ye bəlanjasolan caluwe silan Isaa geya.

¹⁴ Isa maaradən jəpkenniya, jama kada captanadəa cure tayia njunoje amnja dondia isan-gayeyeno. ¹⁵ Dunia ləmgenniya, fuwurawanju isane tiro: «Na adə karaa bowu, koro dunia ye ləmjəna. Jamadəa salamme, bəladeyasoro leja awo kəmboye cesiwo!» yera.

¹⁶ Amma Isaye tayiro: «A'a! Sai lejaiya gəni, nayima awo kəmboye tayiro yowo!» yeno. ¹⁷ Tiro: «A! Burodi uwu-a buni yindi-a gənia, awima gade taiyende,» yera.

¹⁸ Isaye: «Wuro tayia sukkudowo!» cəne ¹⁹ wada ce jamadə kəla kajimben napca yeno. Daji burodi uwudə-a buni yindidə-a ngoje kəla samero sapce Alaro ardiyenniya, burodidəa fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo. ²⁰ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowo sammaa capkeranniya, jowo mewun yindin kesəmbəro.

²¹ Am duwon kəmbo adəa jawunadə kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa alama dəwu uwu gai.

Isaye kəla ingiyen silan ledu

(Mar 6.45-56; Yah 6.16-24)

²² Sadəman Isa fuwurawanjudəa cakke tin fuwunno bərəmdəa koja ci todəro lejaro

maararo kasargawo, ti ye jamadæa salamji yeno. ²³ Tayia salamgenniya, ti runju moduwa dioro kæla kau kuruwuyero giwa. Nadæn ti tilonju lk duwon, dunia læmgeno. ²⁴ Koro sa adælan karuwa dunoa cije ingi bæræmbedæa cambalje maaradæa babakce, har maaradæ ci ingiyea kuruwunno leyeno. ²⁵ Sa yakku buneyen Isa kæla ingiyen silan nanjaro kadio. ²⁶ Fuwurawadæ Isa kæla ingiyen silan ledu cædidæa kerunniya, karwunja pæt kamde: «Kaime kam nunaye!» cane riduro burwu kesakko. ²⁷ Sadæman Isa tayiro manajiye: «Karwundo gerowo, wuma! Bare rinuwwi!» yeno.

²⁸ Daji Biturusse tiro: «Kæma, nimaa, amarsægæne kæla ingiyen nanæmbo isækko,» yeno. ²⁹ Isaye: «Are!» yenniya, Biturus curo maaradæyen culuwe tia naduwuro kæla ingidæyen silan ledu badiyeno. ³⁰ Amma karuwa dunoadæa kirunniya, yaaje tia læptu badiyeno. Daji kowo sapce: «Kæma, wua sæmoye!» yeno. ³¹ Sadæman Isa mukkonju sajiye tia cædane: «Ni kambæarse ganaadæ, awiro shekku kekkæm?» yeno. ³² Daji maaradæro kasargaanniya, karuwadæ gæm næmgeno. ³³ Am curo maaradæyedæ Isaro ambæccagane: «Jiremaro ni Tada Alaye!» yera.

³⁴ Daji bæræmdæa faljane koyeranniya, cidi Gennesaretten jæpkera. ³⁵ Am nadæye Isaa asuyeranniya, lawarnju cididæ ngaro tatargaada. Amnja dondiso sammaa na Isayero cawudæne ³⁶ ci kalwunjuyedæmaa lejaro tia lowoyera. Am kalwunjudæa lejana samma ngayera.

15

Tayir-a tayir gəni-a (*Mar 7.1-23*)

¹ Daji Farisawa-a malamba Attauraye-a laa Jerujalemlan cijane na Isayero isane tiro: ² «Awiro fuwurawanəmdə ada amwurawandeyea koljane mukkonja tuljannin* kəmbo jawuidə?» cane tia keworo. ³ Isaye tayiro: «Nayidə nda, awiro wada Alaye kolluwe adando gawidə? ⁴ Awoa Alaye: “Bawanəm-a yanəm-aro daraja ye!”† Koro “Kam duwon bawanju bi yanjua bassənamadə, tia roro ceyeso!”† cənna. ⁵ Amma nayiye: “Kam bawanju bi yanjuro: ‘Awo nanin nuwandoro təmanuwwadəa Alaro gənaakkəna,’ cənia, ⁶ bare tilan bawanju-a yanju-aro ser cədde daraja cinni,” nuwi. Adəgaima adando nangaro mana Alayedəa bowuro kalakkew. ⁷ Nayi mənafəkkaso, awo Nawı Ishayaye kəlandon wuljənadə jire. Tiye:

⁸ “Jama adə cilan wuro daraja sadi, amma karwunjan nanin kuruwujana.

⁹ De sullo wua ambənsagai, alamdunjadə wada kambe,”† cənna.»

¹⁰ Daji Isa jamadəa nanjuro bowoje tayiro: «Fanowo, asunowo! ¹¹ Awo ci kambero ngayidə kamdəa tayir gəniro cədiwawo, amma awo

* **15:2** 15.2 mukkonja tuljannin - Kəla ada yaudiyayen kam mukko tuljənnin kəmbo juwuia, tayir gəniro walji. † **15:4** 15.4 NL 20.12; SK 5.16 † **15:4** 15.4 NL 21.17; Lew 20.9 † **15:9** 15.8-9 Ish 29.13

cinjun culuwidə, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo,» yeno. ¹² Daji fuwurawadə nanjuro isane tiro: «Farisawadə mana adəa kutturo fanjanaro nonəmma wa?» cane tia keworo. ¹³ Isaye tayiro: «Kəska fi duwon Bawani Mai Samema gəni kokcomadə, fərduyen tia məkcai. ¹⁴ Kollowo tayia, kambu kambua jedumaso! Kambu kambu kamanjua jejia, tayi yindi samma bəlaaro casukkuri.» ¹⁵ Daji Biturusse tiro: «Misal adəa andiro fisarsagane,» cəne Isaa kiworənniya, ¹⁶ Isaye: «A! Nayi ye kuamison kəla jakkadaa wa? ¹⁷ Awi yaye ci kambero ngaanadə curonjuro koje daji tiyinjuyen culuwiro nonuwwi wa? ¹⁸ Amma awo ci kamben culuwidə curo karwunjuyen isəna, tima kamdəa tayir gəniro cədi wo. ¹⁹ Dalilnjudə niadiwi so, kam njejo so, kənjəna so, jarawa so, nambarwu so, shedakambu so, adələmdu so samma curo karwudəyeman caluwi, ²⁰ anisodəma kamdəa tayir gəniro cadidə wo. Mukko tuljənnin bəri bodə kamdəa tayir gəniro cədiwawo,» yeno.

Kamu lardu kərdiyaye ser Alaye fando
(Mar 7.24-30)

²¹ Daji Isa nadəa kolje lardu bərni Tirre-a Sidonne-ayero leyeno. ²² Kamu Kan'anama† cididən dəgana laa nanjuro ise kowo sapce tiro: «Kəma, Tada Mai Daudaye, wua njunosəne! Feroni jaumaro karuwaa,» yeno. ²³ Amma Isa tiro mana falma kalakcəgənni. Daji fuwurawanju nanjuro isane tia lowojane: «Tia

† **15:22** 15.22 Kan'anama - Jaman Nawi Musayen lardu ku Israyel canidə cunju Kan'ana. Kan'anawu samma kərdiya, yaudiya tayia wul wajana.

salamme lejo, kowo sapciaro andia sagai,» yera. ²⁴ Isaye: «Dimiya fattaana Israyilayero gənia, Ala wua wunduyemaro sunodənni,» yeno. ²⁵ Amma kamudə ise fuwunjun tungurumje tiro: «Kəma, wua banasəgəne!» ²⁶ Isaye: «Kəmbo yallayedəa ngonəme kərisoro njodə jussənni!» yenniya, ²⁷ kamudəye: «Aaa, Kəma. Adə yaye kərisodəma kəmbo cidiro cukkurunadəa jawui,» yeno. ²⁸ Daji Isaye kamudəro: «Kambərsenəmdə jauro kura, diye! Awo raam-madə wakkajo!» yeno. Sadəman feronjudə ngayeno.

Isaye am kasuwa jiri jirja kada isangaduwa

²⁹ Daji Isa nadəa kolje leje ci bərəm Galileye jəgane kəla kau kuruwuyen juwane napkeno. ³⁰ Am kada kadami isane ngurdiyi so, kambu so, dungu so, muwa so, am dondi gade ngəwu soa nanjuro cawude fuwunjun gənajane tayia isangayeyeno. ³¹ Jamadə muwaso manajai, dunguso ye ngaro waljana, ngurdiyaya ye sinjan lejai, koro kambuwa ye sim cawandənaro kerunniya, ajapcane Ala jama Israyilayedəa jajakkera.

*Isaye am dəwu dewu ambadu
(Mar 8.1-10)*

³² Daji Isa fuwurawanjua nanjuro bowoje tayiro: «Jama kada adəa njunokkəna, dalilnjudə ku wu-a rokko kawunja yakku, koro awima kəmboye nanjan bawo nangaro. Kənanjaa duwon tayia salamməkkiya, raakkəni, bare jawallan dunonja baworo waljənniro,» yeno. ³³ Fuwurawanjudəye tiro: «Ndaran gəle karaa

adən kəmbo sarai fandiye jama kada adəa ambaniye?» yera. ³⁴ Isaye tayiro: «Burodi ndawu nandon?» cəne kiworənniya, tiro: «Tulur buni sanana laa-a,» yera.

³⁵ Daji Isa jamadəa cakke cidin napkeranniya, ³⁶ burodi tulurdə-a buniyadə-a ngoje Alaro ardije fəsakce fuwurawanjuro ce, tayi ye jamadəro kedo. ³⁷ Tayi samma jawune kulyera. Fuwurawadə gaptowodəa capkeranniya, jowo kalaram tulur kesəmbəro. ³⁸ Am duwon kəmbo adəa jawunadə, kamuwa-a tadawa-a dawun baworo kongwa dəwu dewu. ³⁹ Daji Isa jamadəa salamgenniya, maararo ngaye cidi Magadannero leyeno.

16

Alama sameye mada

(Mar 8.11-13)

¹ Farisawa-a Sadusiya-a isane Isaa rijapturo alama laa sameye tayiro fəlejuworo tia keworo. ² Isaye tayiro: «Kajirijiya, nayiye: “Kasam kəji fandiye, same kimejəna nangaro,” nuwi. ³ Koro dunia wajiya, nayiye: “Ku ingi cuduri, same keyera kime cittaro waljəna nangaro,” nuwi. Awo samen fəlediyidəa fisardu nonuwwa, amma awo jaman adən wakkajidəa fisardudə nayiro katkero! ⁴ Am ansi Alaye jaman diwi adəyeso alama majai, amma alama Nawı Yunusse gənia, alama fima tayiro fəlediyiwawo,» yeno. Daji tayia kolje leyeno.

Yis Farisawa-a Sadusiya-aye

(Mar 8.14-21)

⁵ Fuwurawadə bərəm faljane ci todəro koy-eranniya, ngessane burodi ngojanniro asuyera. ⁶ Daji Isaye tayiro: «Yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo!» yeno. ⁷ Tayidə kattenjan: «Burodi ngoniyende nangaro ngai wulji,» cane mana badiyera. ⁸ Isa adəa asuje tayiro: «Nayi kambərse ganaaso, awiro kəla burodi nandon bawoyen kattendon man-anuwidə? ⁹ Ra, kua yaye asunuwwi wa? Burodi uwu am dəwu uwuro dagargaadadə-a jowo ndawu cammuwwa-adəa ngessuwwa wa? ¹⁰ Ra, burodi tulur am dəwu dewuro dagargaadadə-a jowo kalaram ndawu cammuwwa-adəa nges-suwwa wa? ¹¹ To, awiro gəle asunuwwidə? Wu kəla burodiyen gəni mananjagakki, yis Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənanowo yekko!» ¹² Daji fuwurawadə yis burodiyero gəni, alamdu Farisawa-a Sadusiya-ayero hangal gənaja wuljəgənarə asuyera.

Biturusse Isama Almasiwu Alayedə woro asudu

(Mar 8.27-30; Luk 9.18-21)

¹³ Isa cije cidi bərnə Kaisariya Filifiyero kadinniya, fuwurawanjuro: «Wunduro Tada Kambədəa amsodə ngoyera?» cəne tayia kiworo. ¹⁴ Tayiye: «Am laa Yahaya Kasalama canı, laa ye Nawi İliya canı, laa ye Nawi İrimiya bi nawiya kureye falnıa canı,» yera. ¹⁵ Tiye: «Nayidə, wunduro wua ngosew?» cəne tayia kiworənniya, ¹⁶ Siman Biturusse: «Nima *Almasiwu Tada Ala Kəndəgaimayedə wo!» yeno. ¹⁷ Daji Isaye tiro: «Barganəm Siman tada Yunusse,

dalilnjudə kam gəni, Bawani Mai Samema adəa isanonjəgəna nangaro. ¹⁸ Niro wulnjəgəkki, nima Biturus,* kəla kau adəyeman† jama kakke tandəkki,‡ koro kənduwo jaanamaye kəlanjan kənnasar cuwandiawo. ¹⁹ Niro nodo bargaa Mai Samemaye cuwurambanju§ njikki. Awi duwon dunian gerəmidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinəmidə same yen wuidəna,» yeno. ²⁰ Daji Isa səmonja kasse tayiro bare wundumaro tima Almasiwudə woro wuljaganni yeno.

Kalmaram: Almasiwu Alaye

Maana Almasiwuyedə kam kəndawulan sam-gada. Jaman kureyen Ala kam laa kəreje mai jama Israyilawuyero cədiya, nawi bi řiman kuraa cakke fuwu jamayen kəla kamdəyero kəndawu jaitunne fijiye samjiyi. Adə noduwuram Kəmande kamdəa jama Alayea cunodoro kəreje galajənye. Kam ngailan maijənadəa Almasiwu Alayen bowojai.

Ci nawiyayen Kəmandeye kam laa maiya jaman kureyesodəa daraja-a kənduwo-an kojənaa jamanjuro juwajiyi yeno. Kam adə yea Almasiwu Alayen bowojai, dalilnjudə Kəmande tiro Ruhunju cakke wakkilnjuro galajəna nangaro. Təlam nasaralan Almasiwudəa Kəristilan bowojai. Kidanju cu Kəmandeyen

* **16:18** 16.18 Biturus - Maananjudə kau. † **16:18** 16.18 kau adə - Awo Biturus wuljənadə. ‡ **16:18** 16.18 jama kakke tandəkki - Am duwon Isa tayia capce fuwurawanjuro waljane mananju ye jagaidə. § **16:19** 16.19 cuwuramba - Kənduwo.

jama Alayea jawal jireyen nodo, koro nodo bargaa Alayea dunia ngaro tarduwu. Adə nangaro yaudiya jaman adəyen Isaa Almasiwu ye, Mai Israyilaye yelan bowoyera. Almasiwu Alaye-a Mai Israyilaye-a yindi samma kaala Bargaande Isa Wakkil Alayedəye.

*Isaye kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu
(Mar 8.31-9.1; Luk 9.22-27)*

²¹ Kua adən fuwun Isa fuwurawanjuro Ala kadarjəna Jerujalemba leje mukko amwurawa-a wurawa řimannaye-a maləmba Attauraye-ayen kuttu tai daje cane tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji cəne tayia alamdu badiyeno. ²² Daji Biturus tia səgəriro cuttuluwe jəkkade: «A! Ala nia adəro damnjuwo, Kəma! Adə təmmaro niro wakkanjiywawo!» yeno. ²³ Amma Isa suworde Biturusso: «Nani kolle, Yiwulis! Jawalnilan takkallo walsəgəmma. Awo karwunəmlan tammadə Alaye gəni, kambe!» yeno.

²⁴ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Kam laa wua ga cəraanaa, mərədu kəlanjuye wajo kəskanju karmoye* ngojo wua səga. ²⁵ Dalilnjudə wundu duwon ronju řiwo cəraanamadə ronjudəa cuwatki, amma wundu duwon wu nangaro ronju cuwatkənamadə ronjudəa cuwandi. ²⁶ Kam dunia adə ngaa jəgənde ronju asarjiya, nda riwanju? Ra, awi gəle kam ce ronju cuwandi? ²⁷ Dalilnjudə Tada Kambedə curo daraja Bawanjuyen malaiyawanju-a rokko isiya,

* **16:24** 16.24 kəska karmoye - Kəska duwon tiro kam jajagane nuidə.

daji wundu yayero kēla awo cādēnasoyen kalkallo ci nangaro. ²⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am laa na adēn daada mbeji, kawu kawunja dajidēro, Tada Kambedāye nodonju bargaa walde isi carui,» yeno.

17

Isaye darajanjua fāledu (*Mar 9.2-13; Luk 9.28-36*)

¹ Ngawo adāyen kawu arakkua Isa cije Biturus-a Yakuba-a yanjugāna Yahaya-a runjaa ngoje kēla kau kuruwu laayero gewa. ² Fuwunjan Isaye alamanju falde fēkkanju kēngal gai tai daje yiyilyeno, koro kajēmunju ye nur gai bul fokko walyeno. ³ Sadēman Nawi Musa-a Nawi Iliya-a tayiro fāledagane Isa-a jandedu badiyera. ⁴ Daji Biturusse Isaro: «Kēma, andi na adēn mbejidē jauro ngēla. Raammaa, ngurwo yakku na adēn lammēkki: fal kaanēm, fal Nawi Musaye, fal ye Nawi Iliyaye,» yeno. ⁵ Manaji ngai duwon, fofou nurra ise tayia jakkeno. Curo fofoudāyen kowo nukce: «Adēma Tadani wo, tia jauro raakkēna. Tima karwuni jauro kējijuwo. Mananju fanowo!» yeno. ⁶ Adēa fangeran-niya, fuwurawadē fādāryero rēbēt tēmdane karwunja tai daje kamgada. ⁷ Amma Isa ise tayia leje: «Cinowo, bare rinuwwi!» yeno. ⁸ Kēla sapkeranniya, Isa tilonju lon gēnia, wundumaa carunni.

⁹ Kēla kaudāyen jēpcai duwon, Isaye tayiro wada ce: «Bare awo ruwwa adēa wundumaro wulgēwwi, sai Tada Kambedē karmolan cijiya duwon,» yeno. ¹⁰ Daji fuwurawadāye tiro:

«Awiro gæle malæmba Attaurayedæ sai Nawi Iliya burwoje isi* canidæ?» cane tia keworo. ¹¹ Isaye tayiro: «Jiremaro Nawi Iliya ise awiso kalkallo kalakci. ¹² Amma nayiro wulnjagakki, Nawi Iliya isæna duwon, tia asujanni, koro awiso kuttu ronja cæraanaa tiro keddo. Adægaima Tada Kambedæ ye mukkonjan kuttu cai,» yeno. ¹³ Daji fuwurawadæ kæla Yahaya Kasalamayen tayiro mana cæddiro asuyera.

*Isaye tada karuwaa isangaduwu
(Mar 9.14-29; Luk 9.37-43a)*

¹⁴ Na jama captanadæro kadiranniya, kam laa ise fuwu Isayen tungurumje ¹⁵ tiro: «Kæma, tadania njunone! Ti sedan koroyea jauru suwoljæna, koro ngæwuro kannu so, ingi soro cukkuræna. ¹⁶ Fuwurawanæmbo tia kikkadækkæniya, tia isangaduwu tayiro katkero,» yeno. ¹⁷ Isaye tayiro: «Am jaman adæyeso kambærsenambuwu karwu yeskadaa, har sawi gairo dawundon dægakki? Koro sawi gairo nayia rannjakki? Tadadæa wuro sukkudowo!» yeno. ¹⁸ Isa sedandæro kikkadænniya, tadadæa kolje culuwe sadæman ngayeno.

¹⁹ Daji fuwurawadæ na Isayero isane runjan tiro: «Awiro sedandæa duda andiro katkero?» cane tia keworo. ²⁰ Isaye tayiro: «Kambærsendo gana nangaro. Jiremaro nayiro wulnjagakki, ca kambærsendo mbejia, kasuni mutarre gai† yaye, kau kuruwu adæro: “Cine na todæro lene!”

* **17:10** 17.10 Nawi Iliya burwoje isi - Kawu Almasiwu Alaye isidæro, Nawi Iliya isi. † **17:20** 17.20 kasuni mutarre gai - Curo kasuniya ngayen tima tængæri wo.

wulluwiya, cije leji. Awima nayiro tiyeri bawo!
²¹ [Amma sedan jiri adəyedə culuwiwawo, sai moduwa diwe asem tawiya duwon.]»

Isaye walde kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 9.30-32; Luk 9.43b-45)

²² Fuwurawanju cidi Galileyelan capkadaraniya, Isaye tayiro: «Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane ²³ tia roro ceyesi, koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno. Daji fuwurawadə karwunja jauro kuttayeno.

Isaye akki Fado Alaye biyadu

²⁴ Bərni Kafarnaamero kadiranniya, akki Fado Alaye mowomaso na Biturussero isane tiro: «Maləməndodə akki Fado Alayedəa biyajiwawo wa?» cane tia keworo. ²⁵ Biturusse: «A'a, biyaji,» yeno. Fadoro kadinniya, Isaye burwon tiro: «Siman, awi təmanəm? Na wundusoyen maiya duniayesodə akki camoyi? Na tadawanjayan ra na am gadesoyen?» cəne tia kiworo. ²⁶ Biturusse: «Na am gadesoyen,» yenniya, Isaye tiro: «Adəgaia, tadawanjasodə dawun bawo, diye! ²⁷ Adə yaye bare yakkiye karwunja wajənni, lene bərəmbo mui kolgəne buni burwon tammadəa ngone cinju kane. Kanəmiya, gursu fal fandəmi. Ngone yade akki mowomasodəro ye, wu-a ni-ayero,» yeno.

18

*Jawawi Isaye
 kəla jama tia gawuyen*

Wundunja kura wo?
(Mar 9.33-41; Luk 9.46-50)

¹ Sa adən fuwurawadə na Isayero isane tiro: «Curo nodo bargaa Mai Samemayen wundu kura wo?» cane tia keworo. ² Daji Isa tadaana laaa bowoje dawunjan isadajiye ³ tayiro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, karwundo falde tadawa sanana gairo walluwwia, təmmaro nodo bargaa Mai Samemayero ngawuwwawo. ⁴ Adə nangaro wundu duwon tadaana adə gai kəlanjua awimaro ngojənnidə, curo nodo bargaa Mai Samemayen tima kura wo.

⁵ «Koro wundu duwon tadaana adə gaia cunilan* cəmwonamadə, wumaa səmowo. ⁶ Amma wundu duwon tadawa sanana wua mərsasanaso aniye falnjaa cakke talje biwu cədidə, kamdəye daunjuro kau neduram mafəndi lujagane bərəm kuruwuro gəpcaanama tiro ngalwo.

⁷ «Kuttunja am duniayeso, dalilnjudə awowa tayia casakke taljane biwu cadi mbeji. Jara-ptaso kadu baworo isai, amma kuttunju kam tiyen isaidə! ⁸ Mukkonəm bi sinəm njakke talləme biwu dimia, tia kamme nin kuruwunno gəmme! Mukko yindia bi si yindia kannu təmmaro nuiwaworo ngawodəroa, maskin bi dungu ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo. ⁹ Koro simməm njakke talləme biwu dimia, tia kulaine nin kuruwunno gəmme! Sim yindia kannu jaanamayedəro ngawodəroa, sim falla ro sawisoyero ngaammama niro ngalwo.

* **18:5** 18.5 cunilan - Isa nangaro.

*Misal dimi faccəgənanaye
(Luk 15.1-7)*

¹⁰ «Hangal gənanowo, bare tadawa sanana aniye falnjamaro rudu gənağəwwi! Nayiro wulnjagakki, samelan malaiyawanja sawisoro fəkka Bawani Mai Samemaye carui kasarga. ¹¹ [Awoa Tada Kambədə awo faccəgənasodəa maje njəkkaworo isəna.] ¹² Awi gəle təmanuw? Kam laa diminju miaa duwon, fal fatkeyenoa, filəgar ləgaridəa kərisolan kolje leje fal faccəgənadəa maji, mare? ¹³ Jiremaro nayiro wulnjagakki, kiwandoa, karwukəji duwon kəla faldəyən cədidə, kəla filəgar ləgari faccagannidəyən cədidəmaa kojəna. ¹⁴ Adəgaima Bawando Samema ye tadawa sanana aniye falnjaye fattuwu cəraanni.

Kəraminəmbə biwu niro njəddo

¹⁵ «Kəraminəm biwu niro njəddia, lene katte nayi yindi rundoyen tiro biwunjudəa wulgəne. Mananəm fanjia, kəraminəmdəa mowomma. ¹⁶ Fanjiwawoa, kam fal bi yindi ngone kallo lenowo. Adəgainin mana fi yaye ci sheda yindi bi yakkuyen tabbattiyi. ¹⁷ Tayi yea fanduro waja, jama wua gawuro wulgəne. Koro yaye jama wua gawudəmaa fanduro waja, kərđi bi akki mowoma gairo tia ngone. ¹⁸ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awi duwon dunian geruwidə same yen tikkerəna, koro awi duwon dunian wuinuwidə same yen wuidəna. ¹⁹ Koro nayiro wulnjagakki, dunian kamndo yindi kəla awi yayen arđijane Bawani Mai Samemaa caworia, tayiro

ci. ²⁰ Dalilnjudə na duwon kam yindi bi yakku cunilan captanadə, wu ye dawunjan,» yeno.

Misal kam gawurdu wadumaye

²¹ Daji Biturus na Isayero ise tiro: «Kəma, kəramini wuro biwu səddiya, ndawuro tia gawurnəkki? Har gadegade tulurro?» cəne tia kiworo. ²² Isaye tiro: «A'a, har gadegade tulurro gəni wulnjəgəkko, fitulur gadegade tulurro tia gawurne! ²³ Adə nangaro nodo bargaa Mai Samemaye alamanju mai laa wolodiyanju-a kəla kasunjayen balas dio cəraanadə gai. ²⁴ Maidə balas dio badiyenniya, kam talanti† dəwu mewuro jəgaimaa tiro kekkudo. ²⁵ Kamdə awonju rəmbəye bawodə, Maidə wada ce ti-a kamunju-a yallanju-a kəndanju samma-aa calado kasudə tərəmbo yeno. ²⁶ Amma kamdə fuwu Maidəyen tungurumje tiro: “Barganəmmin, kanadi tai, sammaa rəmbəkki, diye!” yeno. ²⁷ Daji Maidə tia njunoje kasudəa wajije tia kolje leyeno.

²⁸ «Kiluwunniya, wolodi adə ye kamanju laa dinariyus‡ miaro jəgaimaa kiro. Tia dauyen rəpciye kimiljiye: “Awo nia njəgakkidəa rəmbe!” yeno. ²⁹ Daji kamanjudə fuwunjun tungurumje tia lowoje: “Marne, kanadi tai, rəmbəkki, diye!” yeno. ³⁰ Amma waje tia kosoro cakke, har kasudəa cərəmbiro yeno.

³¹ «Wolodiya amanjudə awo wakkajənədə kerunniya, karwunja jauru bannade lejane

† **18:24** 18.24 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu mewu wuriye gai. ‡ **18:28** 18.28 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

Maidero awo wakkajena sammaa wulyeyera.
³² Daji Maidə koro walde wolodidəa bowoje tiro: “Ni wolodi kəlado! Lowosəgəmma nangaro, kasunəm adə sammaa wangeyekko.
³³ Njunonjəkkənadə gai, wolodi kamanəmba njunodudə niro wajimnjəgəna, gəna?” cəne
³⁴ gərgaje tia mukko am tiro ajawu caddiyero cakke, har ti ye sammaa cərəmbiro yeno.
³⁵ Adəgaima wundundo yaye karwunjun kamanjua gawurjiwawoa, Bawani Mai Samema ye tiro ngaidəmaa cəddi,» yeno Isaye.

KIDA ISAYE CIDI YAHUDIYAYEN

19

Kambiwu kəla kamu dəptayen
(Mar 10.1-12)

¹ Isa mana ania cəde kerənniya, cidi Galileyea kolje cidi Yahudiyaye ngawo bərəm Jordaniyen dəganaro leyeno. ² Jama kada kadami Isaa jaane nadən am dondia isangayeyeno.

³ Farisawa laa Isaa rijapturo isane tiro: «Kəla dalil fiye yayen kam kamunju dəptadə halal wa?» cəne tia keworo. ⁴ Isaye tayiro: «Ngaltema kitawulan adəa kəranuwwi wa? “Badiduramnin Alaktumadə tayia kongwa-a kamu-aro alakkeno.”† ⁵ Koro tiye: “Dalil adəyero kwa bawanju-a yanju-aa kolje kamunjuro kərdiye tayi yindiso tiyi fallo waljai,”† cənna. ⁶ Adəgaima kua adən fuwun tayidə yindi gəni, tiloro waljana. Adə nangaro awo Ala kələnadəa bare kam firjənni!» yeno.

† **19:4** 19.4 Bad 1.27; 5.2 † **19:5** 19.5 Bad 2.24

⁷ Farisawadäye tiro: «To, awirowo gäle Nawi Musa kam kamunjuro kakkadu dāptaye co duwon koljoro wada kaino?»† cane tia keworo.

⁸ Isaye tayiro: «Kälakibbundo nangaro Nawi Musa kamu dāpta nayiro amarngeyera, amma badiduramnin ngai gäni. ⁹ Nayiro wulnjagakki, wundu duwon kamunjua kälä kәнjәнayen gәni dәpce gade niyajәnadә kәнjәna cәdәna,» yeno.

¹⁰ Daji fuwurawanjuye tiro: «Adәma naptu kam kamunjuayea, niya dionambudәma ngalwo!» yera. ¹¹ Isaye tayiro: «Kam nguson gәni rakce mana adәa ngoji, sai am duwon tayiro tinamasodә. ¹² Dalilnjudә am laa curo yanjayeman adim tayia casambәna mbeji, am laa ye am tayia adimbo cadәna mbeji, koro am laa ye nodo bargaa Mai Samemaye nangaro kәlanja adimbo cadәna mbeji.* Kam mana adәa rakce ngojimadә ngojo!» yeno.

*Isaye yalla sananaro barga dәptuwu
(Mar 10.13-16; Luk 18.15-17)*

¹³ Daji am laa Isa mukkonju kälä yallanja sananayero gәнajuwo moduwa cәddoro tayia nanjuro kewudәрanniya, fuwurawadә amdәa wusayera. ¹⁴ Amma Isaye fuwurawanjuro: «Yalla sananadәa kollowo naniro isa, bare tayiro dapkәwwi! Noda bargaa Mai Samemayedә am tayi gaiye nuwanja, diyel!» yeno. ¹⁵ Daji kәlanjaro mukko gәнayeyenniya, nadәa kolje leyeno.

† **19:7** 19.7 SK 24.1-4 * **19:12** 19.12 am laa kәlanja adimbo cadәna - Am laa kәlanja adimba gairo ngojane kamu dio wajana.

*Gariwu laaye ro sawisoye mada
(Mar 10.17-31; Luk 18.18-30)*

¹⁶ Daji jairo laa ise Isaro: «Sayinna, awi ngəla dikke ro sawisoye† fandəkki?» cəne tia kiworo. ¹⁷ Isaye tiro: «Awiro kəla awo ngəlayen wua suworəmidə? Ti ngəladə tilo lon! Ro sawisoye fando raammaa, wadawadəa gai!»‡ yeno. ¹⁸ Jairodəye: «Wada fiso?» cəne tia kiworənniya, Isaye: «Bare ro kambe tuluwummi, bare kənjəna dimmi, bare nambarwu dimmi, bare sheda kambu dimmi, ¹⁹ bawanəm-a yanəm-aro daraja ye, koro kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!»† yeno. ²⁰ Jairodəye: «Wada ani sammaa gakkəna, awi gəle wua mauso?» yeno. ²¹ Isaye: «Kalkal diomaro waldu raammaa, lene kəndanəm lade talaawaro ye, arsiyi samelan fandəmi. Daji are wua səgai!» yeno. ²² Jairodə mana adəa fangenniya, ti jairo gariwu nangaro karwu kuttuaro sapkadan.

²³ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Mai Samemayero ngawonju jairo jau, diye! ²⁴ Koro waldəkke nayiro wulnjagakki, gariwuye nodo bargaa Alayero ngawonjudəro kərimoye cuwuri riwurayen kodunjuma budu wo!» yeno. ²⁵ Fuwurawadə adəa fangeranniya, jairo ajapcane: «Assha! Adəgaia, wundu gəle njəkkawo cuwandi?» yera. ²⁶ Isa tayia ninije: «Kambo yojiwawo, amma Alaro awiso yoji!» yeno.

† **19:16** 19.16 ro sawisoye - Ro duwon na Alayen təmmaro ceriwawo. ‡ **19:17** 19.17 wadawa - Wadawa curo Attaura Nawi Musayen ruwuwada. † **19:19** 19.18-19 NL 20.12-16; Lew 19.18; SK 5.16-20

²⁷ Daji Biturusse tiro: «Akko andi awindeso kolliye nia njəgaiyenadə, awi gəle fandiye?» yenniya, ²⁸ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, leira wakkaje Tada Kambedə kəla kurisnju kərmaiye darajaayen napciya, nayi wua səgawwadə ye kuris kərmaiye mewun yindinlan nammuwe jiriya Israyilaye mewun yindindəa noduwi. ²⁹ Koro wundu duwon cuni nangaro§ fado, bi yeiya, bi kannu, bi bawa, bi ya, bi yalla, bi kulo koljənadə mia mia cuwandi, koro ro sawisoye ye warasaji. ³⁰ Amma am burwoye ngəwu daryeyero waljai, koro daryeye ye burwoyero waljai,» yeno.

20

Misal kəma jərwu inabbe-a kidawunju-aye

¹ «Nodo bargaa Mai Samemayedə alamanju kam laa suwa ləp jərwunju inabbero kidawu madaaro culuwuna gai. ² Tayiro kidanja dabduyero dinariyus* fal fal biyaji cəne kasatkeraniya, tayia jərwunjuro kinodo. ³ Koro balde culuwe ci kasuwuyen am gade kida bawo napkada kiro. ⁴ Tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo, awo kalkaldəa njadəkki,” yenniya, ⁵ cijane leyera. Kausu dawu-a duwor-a ye culuwe caye gai kido. ⁶ Koro yaye asar kiluwunniya, ci kasuwuyen am gade napkada cuwande tayiro: “Awiro dabdu sərambo na adən bowuro nammuwidə?” cəne tayia kiworo. ⁷ Tiro: “Wunduma kida sadənni

§ 19:29 19.29 cuni nangaro - Isaa kasaccəna nangaro. * 20:2 20.2 dinariyus - Dinariyus faldə alwasi kida kawu falle.

nangaro,” yera. Daji tayiro: “Nayi ye jərwuniro lenowo!” yeno.

⁸ «Dunia mairiwuyenniya, kəma jərwuyedəye wakkilnjuro: “Kidawudəa bowone tayiro biyanja ye, am daryeyedən badinəmiya burwoyedəro yade,” yeno. ⁹ Am dunia asar kida badijanadə kadiranniya, dinariyus fal fal kewando. ¹⁰ Daji am burwon kida badijanadə kadiranniya, awo am daryeyedəyea kojəna cawandiro təmajana duwon, ndasonja ye dinariyus fal fal kewando. ¹¹ Kewandənniya, karwunja waje ¹² tiro: “A! Am daryeye ani sa fallo kida cadəna yaye, andi-a kalkallo kidəm! Andidə suwa ləp tawaniye dabdu sərambo kausu jau fit kəlandenna ngənəptiyena, diye!” yera. ¹³ Amma kəma jərwuyedəye falnjaro: “Sawa, awima diwi njəddəkkəni. Dinariyus fallo kida dabduye dioro kasaddəmma, gəna? ¹⁴ Awo kaanəmdəa ngone lene, njikkənadə gairo kam daryeye yero yikkiya, raakko. ¹⁵ Kəndanilan rangəkke awo roni cəraana dikkiwawo wa? Ra, karwuni ngələdəro, wua sim diwin surumi?” yeno. ¹⁶ Adəgaima am daryeyedə burwoyero waljai, koro burwoyedə ye daryeyero waljai,» yeno.

Isaye kənyakkuyero kəla karmonju-a cidunju-ayen wuldu

(Mar 10.32-34; Luk 18.31-34)

¹⁷ Isa Jerujalembo ledu cədi duwon, kəla jawallen fuwurawanju mewun yindindəa səgəriro cuttuluwe tayiro: ¹⁸ «Fanowo, Jerujalembo leniye, Tada Kambədəa mukko

wurawa rimannaye-a malamba Attauraye-aro sərəccagane shara ro tuluwoye tiro cadde ¹⁹ mukko kərđiyayero casakke, tayi ye tia rujane kirwolan jajarjane kəskaro jajagane roro ceyesi. Koro kawu yakkua roaro walje ciji,» yeno.

*Lowo Yakuba-a Yahaya-aye
(Mar 10.35-45)*

²⁰ Daji ya tadawa Jabadiye tadawanju yindi-a kallo na Isayero isane fuwunjun tungurumje awo laa cərawo cəne tia kiworo. ²¹ Isaye tiro: «Awi raam?» cəne tia kiworo. Kamudəye tiro: «Marne, kərmainəm fandəmiya, kolle tadawani yindi ania napca, fal kəmboramməmlan, fal ye wailanəmlan!» yeno. ²² Isaye tayiro: «Awo koruwwadəmaa nonuwwi. Ranguwe kənjaram† yakkidən yawi wa?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Aaa, rangiye!» yera. ²³ Isaye tayiro: «Jire, kənjarammin yawi. Amma kəmborammilan so, wailanilan so naptadə, wu gəni kambo amargəkki, Bawani am kərejənadəro tayia dab-barjəgəna,» yeno. ²⁴ Fuwurawa mewu gap-canadə adəa fangeranniya, yaana yindidəro gərgayeyera. ²⁵ Daji Isa tayi sammaa bowoje tayiro: «Nonuwwa, maiya kərđiyaye talaawan-jaa jauru raccaana, koro fuwumanjaso ye am-njaro kənduwo fəlejagai. ²⁶ Amma dawundon ngai gəni. Wundu duwon dawundon kuraro waldu cəraanamadə wolodindoro waljo! ²⁷ Koro wundu duwon fuwumandoro waldu cəraanamadə kəreandoro waljo! ²⁸ Adəgaima

† **20:22** 20.22 kənjaram - Kənjaram bone njaye.

Tada Kambedə tiro nanwolodi caddoro gəni kadio, tidəma nanwolodi cədo ronju co am ngəwu merujoro kadio,» yeno.

Isaye kambu yindia isangaduwu
(*Mar 10.46-52; Luk 18.35-43*)

²⁹ Isa-a fuwurawanju-a bəla Jerikoyelan keluwunniya, am kada kadami tia geya.

³⁰ Kambu yindi ci jawallen napkada duwon, Isa kojiro fangeranniya, kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.

³¹ Jamadə tayiro jakkade mədək napca yera, amma cayeə kojənarə kowo sapcane: «Kəma, Tada Mai Daudaye, andia njunosane!» yera.

³² Daji Isa daje tayia bowoje: «Awi nayiro njaddəkkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo.

³³ Tayiye: «Kəma, sim fandiyeya, rayiye!» yera.

³⁴ Daji Isa tayia njunoje simnja leyeno. Sadəman sim cawandə Isaa geya.

KIDA ISAYE JERUJALEMNIN

21

Isaye mai gai Jerujalembə ngawo
(*Mar 11.1-11; Luk 19.28-40; Yah 12.12-19*)

¹ Jerujalembə karənjane bəla Baitfajeyero na Kau Jaitunnedəro kadiranniya, Isa fuwurawanjuye yindi cunode ² tayiro: «Bəla fuwundoyedəro lenowo! Ngawuwiyama, koro laa kuttanjua tuwada nagəwi. Fərangowo kudowo! ³ Kam laaye nayiro awo laa cənia, tiro: “Kəmadə tayilan mərəduñjua,” wulgənowo! Sadəman tayia juwajiyi,» yeno. ⁴ Adəgaima awo Kəmande kuren ci nawiyen wuljənədə

wakkayeno. ⁵ Tiye: «Fero Siyonnero* wullowo: “Akko mainəm nanəmbo kənde cədi, ti rokura bawoa kəla koroyen isi, kəla kuttayeman,”»† cənna. ⁶ Fuwurawadə lejane awo Isa tayiro wuljəgənadəa kedo. ⁷ Daji korodə-a kuttanju-a na Isayero cawude kalwunja kəladəro ferjagane Isa juwane napkeno. ⁸ Jama kada ye kalwunja kəla jawallen feryera, laa ye dəlam kəri kəskaye kamjane kəla jawallen sərətkeera. ⁹ Am fuwu gərjana so, ngawonju jaana so kowo sapcane: «Hosanna,† Tada Mai Daudayero daraja tio! Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə! Hosanna, Mai Samemaro daraja tio!»† cani. ¹⁰ Isa Jerujalemba kərgaanniya, am bəlaye samma hangalnja caa cijəna: «Wundu kam attə?» cane keworo. ¹¹ Jamadəye: «Tima Nawi Isa kam bəla Najarat cidi Galileyedə wo!» yera.

Isa Fado Alayen

(Mar 11.15-26; Luk 19.45-48; Yah 2.13-25)

¹² Daji Isa balballa Fado Alayero ngaye ladomaso-a njuwomaso-a sammaa duje tewur wuri canjimasoye-a napturam tattawar ladomasoye-a yea təmbalyeno. ¹³ Tayiro: «Kitawulan ruwuwada: “Fannidəa fado moduwayelan bowojai,”† amma nayidə tia jongo gəndewuyero kalakkew!»† yeno.

¹⁴ Daji Fado Alayen kambuwa-a ngurdiyiyaa na Isayero isane tayia isangayeyeno. ¹⁵ Wurawa rimannaye-a maləmba Attauraye-a awo ajabba

* **21:5** 21.5 Fero Siyonne - Jama Jerujalembe. † **21:5** 21.5 Jak 9.9 † **21:9** 21.9 Hosanna - Alaa yungoriyo! † **21:9** 21.9 Jaw 118.25-26 † **21:13** 21.13 Ish 56.7 † **21:13** 21.13 Iri 7.11

ajabba Isa cædidæa carune, koro tadawa sanana ye Fado Alayen yiljane: «Hosanna, Tada Mai Daudayero daraja tio!» canidæa fangeranniya, jauro gærgajane ¹⁶ tiro: «Awo tadawa sanana ani wuljaidæa fanemma wa?» yera. Isaye tayiro: «Aaa, fakkæna. Ngaltema adæa kitawulan kæranuwwi wa? “Tadawa sanana-a timalla-a yakkæme nia jajannjai!”»† yeno. ¹⁷ Daji Isa tayia kolje bærnidæn culuwe bæla Baitaniyero leje boyeno.

Isaye ya tarmuye baskudu

(Mar 11.12-14)

¹⁸ Wajænanjua suwa læp Isa bærniro waldi duwon, kæna tia kida. ¹⁹ Ci jawallen ya tarmuye kirunniya, nanjuro kadio, amma kalu gænia, awima cuwandænni. Daji Isaye tarmudæro: «Bare gadero tada yakkæmmi!» yeno. Sadæman tarmudæ ngau ngamgeno. ²⁰ Fuwurawadæ adæa kerunniya, ajapcane: «Awiawin tarmu adæ samdæn ngau ngamgeno?» cane ke-woro. ²¹ Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, nayi shekku bawoa kambæsendoaa, ranguwe awo tarmudæro yiddækkænadæa diwi, koro adæa kojænaro kau kuruwu adæro: “Cine bæræmbo fidægæne!” wulluwiya, wakkaji. ²² Kambæsendoaa, awi yaye moduwalan koruwiya, fanduwii,» yeno.

Kænduwo Isaye ndaran isi?

(Mar 11.27-33; Luk 20.1-8)

²³ Isa Fado Alayero kærgaanniya, jamaa alamji duwon, wurawa rimannaye-a amwurawa

† **21:16** 21.16 Jaw 8.2

jamaye-a nanjuro isane tiro: «Kənduwo filan awo ania dimi? Wundu niro kənduwo adəa njo?» cane tia keworo. ²⁴ Isaye tayiro: «Wu ye nayiro koro fal njaddəkki. Jaawudəa siwia, wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa nayiro wulnjagakki. ²⁵ Kasala Yahaya jamaro cəddənədə, sameyen kadio ra kamben?» cəne tayia kiworo. Daji kattenjan sawardane: «“Sameyen” wulliyea, andiro: “To, awiro gəle tia kasadduwwidə?” cəne sawori. ²⁶ Amma “kamben” wulliyea, jamadəa riniyena, dalilnjudə am samma Yahayaa nawiro ngojana nangaro.» ²⁷ Daji Isaro: «Noniyende,» yera. Isaye tayiro: «Wu ye kənduwo filan awo ania dikkidəa wulnjagakkiwawo,» yeno.

Misal tada yindiye

²⁸ «To, awi təmanuw? Kam laa tadanju yindia. Yim laa na tada burwoyedəro leje tiro: “Tadani, ku lene jərwuni inabben kida de!” yeno. ²⁹ Tadadəye: “A’a, raakkəni!” yeno, amma ngawo adəyen təmje leyeno. ³⁰ Koro bawadə na tada yindiyədəro leyenniya, ti yero caye gai wulyeyeno. Tadadəye: “To, bawa, lekki,” yeno, amma lejənni. ³¹ Kərma tayi yindi aniyen wundunja awo bawanju cəraanədə cədo?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Burwoyedəma,» yeranniya, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, akki mowomaso-a jawarraso-a nayin burwonno nodo bargaa Alayero ngasayi. ³² Dalilnjudə Yahaya nandoro ise jawal jireye fəlengeyeranniya, nayi tia kasadduwwi, amma akki mowomaso-a jawarraso-adə tia kasatkera. Adəa ruwwa yaye, təmmuwe tia kasadduwwi.

*Misal jərwu agərıduwu kəladowaye
(Mar 12.1-12; Luk 20.9-19)*

³³ «Akko misal gade yea fanowo! Kam laa kəma jərwuye mbeji, jərwu inabbe cəde garje curodən bəlaa ingi inabbe tuluwoye laje soro kuruwu juworoye kidando. Daji jərwudəa jərwuwu laaro agərıjiye bəlawuroro sapkada. ³⁴ Sa fərdoye karəngenniya, nuwanju cuwandoro kəreawanju laaa na jərwuudəyero kinodo. ³⁵ Amma jərwuudə kəreawanjudəa keda. Faldəa bakkera, faldə yea roro keyeso, faldə yero dongur kauye gəpcagane kano. ³⁶ Koro walde cayemaa kojənarə kəreawa gade kinodənniya, caye gai tayi yero keddo. ³⁷ Darye kəma jərwudəye: “Tadanıro daraja cadi,” cəne tadanju nanjaro kinodo. ³⁸ Amma jərwuudə tadanjudəa kerunniya, kattenjan: “Adəma warasamadə wo! Arowo tia yejiyo, warasanjudəa ngonıyo!” yera. ³⁹ Daji tia cadane jərwudələn cattuluwe roro keyeso. ⁴⁰ To, kəma jərwuyedə isiya, awi jərwuwu anıro cəddi?» cəne tayia kiworənniya, ⁴¹ tiro: «Am jaurə kəlado anıro ajawu jau fəlejiye roro ceyesi, koro am gade sa fərdoyen tiro nemanju cadımadəro jərwunjudəa agərıjiyi,» yera.

⁴² Daji Isaye tayıro: «Ngaltema awo kitawulan ruwuwada adəa kəranuwıı wa?

“Kau duwon fado tandomaso wajanamadə,
tımə kau tandoye samməro faıdaro waljənədə
wo.

Adə kəndo Kəmandeye,

andiro jauro ajabba!”†

⁴³ Adə nangaro nayiro wulnjagakki, Ala nodonju bargaa mukkondon cəməye mukko jama gade awo ti cəraana cadimadəyero cakki. ⁴⁴ [Nonowo, kam kəla kau adəyero cukkurənamadə nanamdi, koro kaudə kambo cukkuriya, kəluwuro kalakci,» yeno.]

⁴⁵ Wurawa řimannaye-a Farisawa-a misalanju fangeranniya, kəlanjaman mana kidoro asuyera. ⁴⁶ Daji jawal tia taye majai duwon, jamadəa riyera, dalilnjudə amdə samma tia nawiro ngojana nangaro.

22

Misal masəna lariusaye (Luk 14.15-24)

¹ Koro Isa walde misalnin tayiro wulyeyeno. Tiye: ² «Nodo bargaa Mai Samemayedə alama mai laa tadanju nangaro masəna lariusaye dabbarjəna gai. ³ Maidə wolodiyanju laaa am masənarə dojənadəa bowoja isaro nanjaro kinodənniya, kəndero wayera. ⁴ Koro walde wolodiya gadea cunode tayiro: “Am dokkənadəro wullowo: ‘Akko masənanidə deyada. Dalowani so, kənnawani kaisua so duwajana, awiso kərma dabbargada. Arowo masəna lariusayero!’ ” yeno. ⁵ Amma am dojənadə mananjudəa awimaro ngojanni sapkadara. Laa kulonjaro, laa saniamnjarə leyera. ⁶ Am gapcənasodə ye wolodiyadəa cadane

† 21:42 21.42 Jaw 118.22-23

basarjane roro keyeso. ⁷ Maidə gərgaje sojiyanju cunode kamceji ania roro ceyese bəlanja kannun waryera. ⁸ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Akko masəna lariusayedə dabbargada, amma am dokkənədə martawa tia boye cadanni. ⁹ Adə nangaro lenowo lai laisolan am fanduwwa sammaa masəna lariusayero bowonowo isa!” yeno. ¹⁰ Daji wolodiyadə lejane lai lai jaane am cawandəna sammaa ngəlan diwin capcane isane, har lariusaramdə damgeno.

¹¹ «Maidə am dojənədəa kuroro kərgaanniya, curonjan kam laa kalwu lariusaye lujənni kiro. ¹² Maidəye tiro: “Sawa, awiawin kalwu lariusaye bawoa na adəro kərgaam?” cəne tia kiworənniya, kamdəro awo wulduye katkero. ¹³ Daji Maidəye wolodiyanjuro: “Tia si-a mukkoalan gerowo deyan curo duwu cələm pəttero gəpkənowo, nadən so ye tədi, shəri ye naldi,” yeno. ¹⁴ Nonowo, am bowojənədə ngəwu, amma tayi kərejənədə gana,» yeno.

Kambiwu kəla akki njoyen
(*Mar 12.13-17; Luk 20.20-26*)

¹⁵ Daji Farisawadə lejane sawardane jawal Isaro curo mananjuyen bəlaa laduwuye mayera. ¹⁶ Fuwurawanja-a am Mai Hirudussa jaana laa-aa nanjuro canode tiro: «Sayinna, ni kam jirema ye, jawal Alaye kalkallo yikkərami yero noniyena, dalilnjudə wundumaa rinəmmi ye, gayirnəmmi ye nangaro. ¹⁷ To, awi təmanəm? Kaisarro* akki njodə halal ra haram?» cane tia

* **22:17** 22.17 Kaiser - Gomna kura Rombe.

keworo. ¹⁸ Amma Isa niadiwinjadæa asuje tayiro: «Mənafəkka! Awiro wua rijamsuwi? ¹⁹ Wuro dinariyus tilan akki biyanuwidæa fəlesəgənowo rukke!» cəne dinariyus tiro kekkudo. ²⁰ Tayiro: «Cu-a kəla-a wunduye tilan dasaa?» cəne tayia kiworənniya, ²¹ tiro: «Kaisarre,» yera. Daji Isaye tayiro: «Ngaimaa, awo Kaisarredæa Kaisarro yowo, koro awo Alayedæa Alaro yowo!» yeno. ²² Adæa fangeranniya, tia jauro ajapcane koljane sapkadara.

Kambiwu kəla cinowo duniayen
(*Mar 12.18-27; Luk 20.27-40*)

²³ Yim adəman Sadusiya laa, tayi cinowo duniaye bawo wuljaidə, na Isayero isane tiro koro cadde: ²⁴ «Sayinna, Nawi Musaye: “Kam laa tada bawo bawoje kamu koljia, yanjugəna kamunjudæa niyajo tiro kaduwu majuwo!”† cənna. ²⁵ Akko curonden yaana tultur mbeji. Burwoyedə kamu ngoje tada cuwandənnin bawoje kamunjudæa yanjugənarə kolyeyeno. ²⁶ Yindiyedə-a yakkuyedə-a yero ngai wakkajiye, har ti tulluredə kamudəa cə moye bawoyeno. ²⁷ Ngawo adəyen kamudə ye bawoyeno. ²⁸ To, tayi tulturso tia camowonadə, cinowo duniayen kamu wundunjayero walji?» cane tia keworo.

²⁹ Isaye tayiro: «Nayidə fattuwuwwa, dalilnjudə kitawu bi kənduwo Alaye nonuwwi nangaro. ³⁰ Cinowo duniayen larusa so, niya so cadiwawo, tayi alama malaiyawa samelan

† **22:24** 22.24 SK 25.5

dasaanadə gairo waljai.† 31 Koro karmon cidudə, awo Ala kitawulan nayiro wulnjaanadəa kəranuwwi wa? 32 Tiye: “Wuma Ala Ibrahimbe-a Isakuye-a Yakubaye-a wo,”† cənna. Ti Ala am nunaye gəni, am roaye, diye!» yeno. 33 Jamadə adəa fangeranniya, tai dajane alamdunjudəa ajapkera.

Wadawa samman finja kura wo?

(Mar 12.28-34)

34 Farisawadə Isa Sadusiyadəa manan yapcəgənarə fangeranniya, captane nanjuro kadira. 35 Curonjan maləm Attauraye laa tia rijapturo tiro: 36 «Sayinna, wadawa curo Attaura Nawī Musayedən finja kura wo?» cəne tia kiworo. 37 Isaye tiro: «“Ala Kəmanəmba karwunəm ngan, ronəm ngan, hangalnəm ngan raye!”† 38 Adəma wada kura burwoye wo! 39 Koro yindiyedə ye ti gai: “Kəmaskinəm yea kəlanəm gairo raye!”† 40 Wada yindi anima fərdu Attaura Nawī Musaye-a kitawuwa nawiyaye-a sammaye!» yeno.

Almasiwudə Tada Mai Daudaye

(Mar 12.35-37; Luk 20.41-44)

41 Farisawadə nadən captana duwon, Isaye tayiro: 42 «Awi kəla Almasiwudəyen təmanuw? Ti tada wunduye?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Tada Mai Daudaye!»‡ yera. 43 Daji Isaye

† **22:30** 22.30 malaiyawa gai - Sawisoro na Alayen roa dasayi, gadero sanuiwawo. Adəma nangaro samelan kaduwu mada bawo. † **22:32** 22.32 NL 3.6 † **22:37** 22.37 SK 6.5 † **22:39** 22.39 Lew 19.18 ‡ **22:42** 22.42 Tada Mai Daudaye - Kaduwu Mai Daudaye, kaala Almasiwu Alaye.

tayiro: «Adəgaimaa, ndayilan gəle Mai Dauda Ruhu Alayen tia Kəmalan bowoyeno? Tiye: ⁴⁴ “Kəmandeye Kəmaniro: ‘Namme kəmboramman duwon, kəladowanəmba cidiya sinəmbəro yakkəkko!’ cənna.”† ⁴⁵ Mai Daudaye tia Kəmalan bowojənədə, ndayilan gəle Almasiwudə tadanjuro walji?» yenniya, ⁴⁶ wundunjama rakce tiro jaawu cinni. Koro adən fuwun wunduma gadero cinju mudu kaje tiro koro cəddənni.

23

*Hal maləmba Attauraye-a Farisawaye-a
(Mar 12.38-40; Luk 20.45-47)*

¹ Daji Isaye jamadə-a fuwurawanju-aro: ² «Maləmba Attauraye-a Farisawa-adə napturam Nawi Musayen napkada.* ³ Adə nangaro awo nayiro wulnjagai sammaa dewo gaiwo. Amma bare kəndonjadəa diwwi, dalilnjudə awo wuljanadəa cadiwawo nangaro. ⁴ Katkun kurwowu dama bawo casakkere ngawana ambero gənajagai, amma tayi kəlanja ngulondonjama casange tayia banajagawo. ⁵ Kəndonja sammaa am tayia caroro cadi. Layanja mana Alaye ye fatatallo cadi, gəsər kalwunjaye ye kuruwuro cadi.† ⁶ Masəna kuralan na darajaa-a dandallan napturam fuwuye-a caraana, ⁷ koro kasuwulan am tayiro

† **22:44** 22.44 Jaw 110.1 * **23:2** 23.2 napturam Nawi Musaye - Kənduwo jamaro mana Alaye alamduwu-a fisarduwu-aye.

† **23:5** 23.5 laya - Laya yaudiyaudi mana Alaye kəlan ruuwada ngum-a ngasu-aro tudəgənədə.

lewa darajaye cadde tayia Sayinnalan bowojaiya, jaumaro caraana.

⁸ «Amma nayidə, bare Sayinnalan bowonjanni, dalilnjudə maləmnndo fal, nayi samma ye kərəmiya nangaro. ⁹ Koro dunia adən bare wundumaa Bawalan bowonuwwi, dalilnjudə Bawando fal, ti samelan dəganadə.‡ ¹⁰ Koro bare fuwumalan bowonjanni, dalilnjudə fuwumando fal, ti Almasiwudə. ¹¹ Kam curondon kuramadə wolodindoro walji. ¹² Nonowo, wundu yaye kəlanjua jajakcənamadə, tia bassai. Koro wundu yaye kəlanjua awimaro ngojənnimadə, tia jajakcai.

Kuttunja maləmba Attauraye-a Farisawa-a!
(Luk 11.37-54)

¹³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Cinna nodo bargaa Mai Samemayero ngawoyedəa ambo jakkəgəwwa. Nayi kəlando ye ngawuwwi, koro am tiyen ngaworo majaidə yero dapkəgəwwa. ¹⁴ [Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kamu kwa faccəgənaasoye kəndanja sammaa buwi ye, halndo gəraduro fuwu jamayen moduwa kuruwuro gərnuwi ye. Adə nangaro ajawundo leiran jauro kura!]

¹⁵ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kərdi falla adinndoro kalakturo bərəm kura kura konuwe lardu lardu gawi. Təmjiya, tia kannuma nayimaa jauro konjanaro kalanguwi. ¹⁶ Kuttundo simoduwu kambuwaso! Nayiye: “Wundu duwon kəla Fado

‡ 23:9 23.9 Bawa - Bawa buye gəni, adinne.

Alayelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla dinar Fado Alayen dəganadəyelan kansi juwuiya, kansinju tia cə dai!” nuwi. ¹⁷ Nayi kambuwa hangal bawoaso! Ndasonja gəle kura wo, dinardə ra Fado Alaye dinardəa tayirro kalakciyidə? ¹⁸ Koro nayiye: “Wundu duwon kəla laya duwadurambelan kansi juwuidə, awima gəni. Amma kam kəla sadaa laya duwaduramdən gənaadadəyen kansi juwuiya, kansinju tia cə dai!” nuwi. ¹⁹ Nayi kambuwaso! Ndasonja gəle kura wo, sadaadə ra laya duwaduram sadaadəa tayirro kalakciyidə? ²⁰ Adə nangaro kam kəla laya duwaduramben kansi juwunamadə kəla laya duwadurambe-a awo kəlanjun gənaada samma-ayen kansi giwo. ²¹ Koro kam kəla Fado Alayen kansi juwunamadə kəla Fado Alaye-a ti curonjun dəganama-ayen kansi giwo. ²² Koro kam kəla sameyen kansi juwunamadə kəla kuris kərmaiye Alaye-a ti kəladən napcənama-ayen kansi giwo.

²³ «Kuttundo maləmba Attauraye-a Farisawaa, nayi mənafəkkaso! Karasu so, bulu kaskasi so, nana soman jakka tuluwuwi, amma awo Attauralan adəa nankuran kojənadəa kolluwwa: jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda so. § Adəa kolluwwin awo ani yea dio wajimnjaana. ²⁴ Nayi simoduwu kambuwaso! Kandana

§ 23:23 23.23 Karasu so, bulu kaskasi so, nana so - Jire dio so, kanjimari fəleduwu so, aman roda sodə, tayi jakka kaluyedəa faidan kojana.

cejenuwi, amma kařimo yunduwi!*

²⁵ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi ngawo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulluwe tayirro kalanguwi, amma curonjudə awo ndallada so, ndələmbe solan cəmbəřəna. ²⁶ Farisa kambu! Burwon curo tasaye-a gəmdowolombe-adəa tulle duwon, ngawodə ye tayirro waljo!

²⁷ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Nayi alama kauri garuda bullan cingada gai, ti ngawoyen kuroro shawa, amma curon silla am sanunaye-a awo tayir-nambuye jiri jiri-an cəmbəřəna. ²⁸ Ngaima nayidə, am ngawondo carune jirewuro ngon-jai, amma curondodə nanmənafək-a nandiwi-an cəmbəřəna.

²⁹ «Kuttundo malamba Attauraye-a Farisawa-a, nayi mənafəkkaso! Kauriya nawiya kureye tanduwi, taktuwuram jirewuye ye janenuwi. ³⁰ Nayiye: “Ca jaman amwurawandesoyen kərgaiyea, tayiro kəldəgəiye bu nawayedəa finiyende,” nuwi. ³¹ Ngainin nayima kaduwu am nawayadəa ceyesənaye nuwe shedanuwi. ³² To, kəndo diwi amwurawandoyedəa təmogənowo! ³³ Nayi kadiya, kaduwu fusiyyeso! Ndayi-lan gəle ranguwe ajawu kannuyero kanuwi? ³⁴ Adə nangaro wudə nawiya-a rashiduwa-a malamba Attauraye-a nayiro juwanjagakki. Laanja kəskaro jagəwe roro yejuwi, laanja

* **23:24** 23.24 Kandana cejenuwi, amma kařimo yunduwi! - Kandana-a kařimo-adə yindi samma haram. Awo təngəřima carune wayera yaye, awo jaumaro kura carune wajanni.

yea dandallandon kirwolan kowonuwe bēla bēlan tayia basarnuwi. ³⁵ Adəma nangaro jirewuye dunia adəye bunja samma kəlandoro cukkuri, bu duwon jaman Nawi Haabila jiremadəyen tamiya har jaman Nawi Jakariya tada Barakaye katte Fado Alaye-a laya duwadurambe-ayen ronju tuluwuwadəyero kudero samma fidənadə. ³⁶ Jiremaro nayiro wulnjagakki, awo ani samma am jaman adəyemaro wakkajiyi.

Karwukutta Isaye Jerujalembo
(Luk 13.31-35)

³⁷ «Jerujalem, Jerujalem, nayi duwon nawiyadəa roro yejuwe am juwanjaanadəro dongur kauye gəgəpkəwe sanuidə! Alama kuwui tadawanju fefedowanjun jakcidə gai, ngəwuro nayia nanin captundo raakkəna, amma wayew. ³⁸ Akko fanndo de sul kolnjaana.† ³⁹ Nayiro wulnjagakki, gadero wua suruwawo, har nayiye: “Bargaa ti cu Kəmandeyen isimadə!” wulluwiro.»

24

Jawawi Isaye
kəla wurdu Fado Alaye-a sidu duniaye-ayen
(Mar 13.1-37; Luk 21.5-38)

¹ Isa Fado Alayen culuwuna leji duwon, fuwuranjanju nanjuro isane tiro tando tando Fado Alayedəa fəleduwuro badiyera. ² Amma Isaye

† **23:38** 23.38 fanndo de sul kolnjaana - Ala nguwanjan culuwuna.

tayiro: «Awo ani sammaa ruwwa, gəna? Jiremaro nayiro wulnjagakki, kau ani sammaa wurjane fijai, har tiloma kəla kamanjuyen gapciwaworo walji,» yeno.

Badiduram boneye

(Mar 13.3-13; Luk 21.7-19)

³ Isa kəla Kau Jaitunnen napcəna duwon, fuwurawanju runjan isane tiro: «Andiro wulsagane, sawi awo ani wakkajai? Koro sa kəndenəm-a sidu duniaye-aye cədiya, awi alama duwon ambo fəlediyidə wo?» cane tia keworo.

⁴ Isaye tayiro: «Hangal gənanowo, bare wunduma nayia njawatkənni! ⁵ Am ngəwu cunilan* isane: “Wuma Almasiwudə wo!” cane am kada cawatki. ⁶ Kəriwu na karənso-a kuruwuso-alan nukcənaro fanuwiya, bare hangalndo cijənni! Sai awo ani burwon wakkajaiya duwon, amma sa njerorambe kua yaye cədənni. ⁷ Lardu-a lardu gade-a lawaladai, koro kərmai-a kərmai gade-a ye kattenjan kəriwu gərjai. Kəna ye na naro ngayi, koro cidi ye na gadegaden loloji. ⁸ Awo ani samma badiduram boneye bas, alama kamu tia curo lejəna gai.

⁹ «Daji nayia njadane basarnjane roro njeyesi, koro cuni nangaro† jama duniaye samma wanjai.

¹⁰ Daji am ngəwu ye wua ganja koljai. Laa aman amanjaye jawui, laa gade yea wajai. ¹¹ Koro nawiya kattuwuye isane am kadaa jambajane cawatki. ¹² Kəla jirenambu tərganayen kərawo

* **24:5** 24.5 cunilan - Cu Almasiwu Alaye kəlanjaro ngojane tayima ti wo cani. † **24:9** 24.9 cuni nangaro - Isaa kasadduwwa nangaro.

am ngəwuyə təgərđi. ¹³ Amma kam mərje har sa njerorambe[‡] dəganamadə njəkkawo cuwandi. ¹⁴ Koro kawuri kəji nodo bargaaye adə ye jama duniaye sammaro shedaro wuldiyi duwon, daji njeroramdə isi.

Bone kura

(Mar 13.14-23; Luk 17.20-37; 21.20-24)

¹⁵ «Adə nangaro sa duwon awo waada jauro batti masiwa kudoma lawarnju Nawi Daniyel ruwujənadə na jauro darajaan daada ruwiya,[†] (Kəradumadə asujo!), ¹⁶ daji am lardu Yahudiyayen dasaanadə cija kauro cagaso leja! ¹⁷ Kam kəla soronjuyen dəganadə bare jəpce kare ngoduro curo sorodəyero ngaanni! ¹⁸ Koro kam kulolan dəganadə ye bare kalwunju ngoduro waldənni! ¹⁹ Yim anin kamu curoa so, nganji cəmbia sodə, kut-tunja! ²⁰ Bare kasondo nangəřilan[§] bi yim tustuyen wakkajənni Alaa korowo! ²¹ Dalilnjudə sadən bone jauro kuttu mbeji, bone duwon sa dunia alaktənadən tai kuro kudero ngaltema jirinju tuwandənni fuwu yen fagat tuwandi-wawo nangaro. ²² Koro ca Kəmande bone adəye kawunju fulujənnia, wunduma njəkkawo cuwandi-wawo. Amma am kərejənadə nangaro kawudəa fuluji. ²³ Sa adən kam laaye nayiro: “Akkonju Almasiwudə!” bi “Towonju

[‡] **24:13** 24.13 sa njerorambe - Kənde Tada Kambədə. [†] **24:15** 24.15 Dan 9.27; 11.31; 12.11 [§] **24:20** 24.20 nangəři - Curo lardu yaudiyayen sanju jauro samsu ye, kuttu ye.

ti!” cənia, bare tia yasarawwi! ²⁴ Dalilnjudə almasiwuwa kattuwuyeso-a nawiya kattuwuyeso-a isane alama kura so, awo ajabba ajabba so cadəne, yoyenoa, har am kərejənadəmaa jambajane cawatki. ²⁵ Akko kawu wakkajidəro, adəa nayiro wulnjagakkəna. ²⁶ Adə nangaro am laaye nayiro: “Towonju ti karaalan!” cania, bare lenuwwi. Bi “Akkonju ti curo ngimben!” cania, bare tayia yasarawwi. ²⁷ Jiri same adinamlan har fədero cuwalde wassidə gai, kənde Tada Kambədə ye ngai. ²⁸ Na řiwa dəganalan kowuwaso ye captai.

Kənde Tada Kambədəye
(*Mar 13.24-27; Luk 21.25-28*)

²⁹ «Sadəman ngawo bone yim aniyen kəngal cələmbo walji, kumbal ye nurnju ciwawo, sil-lowuwaso ye samelan casuri, koro kənduwowa sameye ye jauro lolojai. ³⁰ Daji alama Tada Kambədə samelan fəlediyi. Daji jama duniaye samma karwunja kuttaji, koro Tada Kambe kənduwoa-a jauro darajaa-a kəla fofou sameyen isi carui.† ³¹ Adəgaima malaiyawanjua nuktu kura kangadiyen cunode talgəmo duniaye dewu samman tai ci dajiram sameyesoro yade amnju kərejənadəa capcai.

Misal ya tarmuye
(*Mar 13.28-31; Luk 21.29-33*)

³² «Ya tarmuyen misal adəa asunowo! Sa fəktu badije kalu řijiya, nangəri karənjənarə nonuwwa. ³³ Ngaima awo ani samma wakkajai

† **24:30** 24.30 Dan 7.13-14

ruwiya, ti cinnalan del karənjənaro* nonowo!
³⁴ Jiremaro nayiro wulnjagakki, am jaman adəye sanuiwawo, sai awo ani samma wakkajaiya duwon. ³⁵ Same-a cidi-a baworo waljai, amma manani təmmaro baworo waljiwawo.

Faadaro dəgaiwo!

(Mar 13.32-37; Luk 21.34-38)

³⁶ «Amma yim bi sa duwon awo ani wakka-jaidəa wunduma nojənni. Bawadəro kajia, malaiyawa samelan dasaana ye nojanni, Tadadə ye nojənni. ³⁷ Kənde Tada Kambədəye alamanju jaman Nawi Nuhuye gai. ³⁸ Awoa jaman adən kawu ingi tufanaye isidəro, amso jawui ye, casai ye, larusa so, niya so cadi ye ngai duwon, har yim ise Nawi Nuhu curo maaradəyero kərgawo. ³⁹ Nanjama nangi duwon, ingi tufanaye ise tayi sammaa siyeyeno. Kənde Tada Kambədəye ye adəgairo walji. ⁴⁰ Daji yim adən kongwa yindi kulolan duwon, fal ngojane fal koljai. ⁴¹ Koro kamu yindi ye nedu cadi duwon, fal ngojane fal koljai.

⁴² «Adə nangaro faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yim Kəmando isidəa nonuwwi nangaro. ⁴³ Amma adəa nonowo, ca kəma fadoyedə sa barwu bune fannjuro isidəa nojənaa, faadaro dəgane tia kolje fannjuro ngayiwawo. ⁴⁴ Adəgaima nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə sa təmanuwwilan Tada Kambədə isi nangaro.

Misal wolodiya amanna-a aman bawoa-aye
(Luk 12.35-48)

* **24:33** 24.33 ti cinnalan - Tada Kambədəye kəndenju del karənjəna.

⁴⁵ «Wundu gæle wolodi amanna ye, hangalla yedæ wo, ti duwon kəmanja tia kəreje wolodiya amanjuro nuwanja kəmboye sa təranaan njoro galajənadæ? ⁴⁶ Kəjinju wolodi kəmanju wal-diya, ngai cædi najiyidæ! ⁴⁷ Jiremaro nayiro wul-njagakki, kəmadæ kəndanju sammaa mukko wolodi adəyero cakki. ⁴⁸ Amma ca wolodi adæ ti kam batti duwon karwunjun: “Kəmani duwan isiwawo,” cæne ⁴⁹ wolodiya amanjua babaktu badije mbalmaso-a kallo jawune casairo walyenoa, ⁵⁰ daji wolodi adəye kəmanju yim təmajənni-a sa nojənni-alan ise ⁵¹ tia kirwolan jajarje curo mənafəkkayero cakki. Nadən so ye tædi, sheri ye naldi.

25

Misal kəlayakku mewuye

¹ «Sa adən* nodo bargaa Mai Samemaye ala-manju ferowa kəlayakku mewu fatəlanja ngo-jane mai larusayedæa kaptuwuro caluwunadæ gai. ² Curonjan uwu hangal bawoa, uwu ye hangalla. ³ Tayi hangal bawoadæ fatəlanja ngoyeranniya, kəndawu ngojanni. ⁴ Amma tayi hangalladæ fatəlanja-a kalwo curon kəndawu gadea-a ngoyera. ⁵ Mai larusayedæ duwan isənnidæ, tayi sammaa kənəm ngoyeno. ⁶ Dawu buneyen kowo laa nukce: “Akkonju mai larusayedæ! Luwowo tia kapkənowo!” yeno. ⁷ Daji kəlayakku ani samma cijane fatəlanja dabbardu badiyera. ⁸ Amma tayi hangal

* **25:1** 25.1 Sa adən - Sa Tada Kambədæ duniaro walde isidən.

bawoadaye hangalladaro: “Andiro kəndawu gana sadowo, fatəlawande no cadi!” yer-
 anniya, ⁹ hangalladaye: “A’a, andi-a nayi-aa
 sadiwawo. Lenowo na ladomasoyen yiwowo!”
 yera. ¹⁰ Kəndawu njuworo ledu cadi duwon,
 mai larusayedə kadio. Tayi dabbardanadə ti-
 a kallo na ngəməri larusayero ngasaane cin-
 nadə jakkera. ¹¹ Ngawo adəyen kəlayakku
 gapcanadə ye isane tiro: “Barganəmmin, bar-
 ganəmmin, andiro cinnadəa fərəmsaganeye!”
 yera. ¹² Amma mai larusayedaye: “Jiremaro
 nayiro wulnjagakki, nayia nonjakkəni,” yeno.
¹³ To, nayi ye faadaro dəgaiwo, dalilnjudə yim-
 nju bi sanju nonuwwi nangaro.

Misal kəma-a wolodiyanju-aye
(Luk 19.11-27)

¹⁴ «Koro nodo bargaa Mai Samemaye ala-
 manju kam laa bəlawuro cədi cəne wolodiyan-
 jua bowoje kəndanju mukkonjaro cakkənadə
 gai. ¹⁵ Wundunja yayero kəla raktunjuyen
 talanti† kaino. Kam fallo uwu ce, fallo yindi
 ce, fal yero fal kaino. Daji bəlawuroro leyeno.
¹⁶ Sadəman kam talanti uwu cəmowonamadə
 leje tayilan sawur cəde riwa uwuye kiwando.
¹⁷ Kam yindi cəmowonamadə ye adəgai cəde
 riwa yindiye kiwando. ¹⁸ Amma kam talanti fal
 cəmowonamadə leje bəlaa laje wuri kəmanjuye
 gərayeno.

¹⁹ «Ngawo kawu kadayen kəma wolodiya
 aniyedə bəlawuron kadinniya, tayi-a balas

† 25:15 25.15 talanti - Talanti faldə alama alwasi kida kərwu
 mewu wuriye gai.

kedo. ²⁰ Kam talanti uwu cəmowonamadə ise gade uwu cuwude tiro: “Barganəmm̄in, talanti uwu simmadə, akko gade uwu riwaro fandəkkəna,” yeno. ²¹ Kəmanjuyey tiro: “Wuse, wolodi ngələma, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbō yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²² Kam talanti yindi cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmm̄in, talanti yindi simmadə, akko gade yindi riwaro fandəkkəna,” yenniya, ²³ kəmanjuyey tiro: “Wuse, wolodi ngələma, amanma! Awo ganan aman dimmadə, awo ngəwu mukkonəmbō yakkəkki. Are kallo kəji faniyo!” yeno. ²⁴ Daji kam talanti fal cəmowonamadə ye ise tiro: “Barganəmm̄in, ni kam jaurō nokkəna. Na nadəmm̄ilan kalanəmi, koro na kasuni finəmm̄ilan mowomi nangaro, ²⁵ rinjəkke lekke bəlaa lakke wurinəmdəa gərayekko. Akko awonəm,” yeno. ²⁶ Amma kəmanjuyey tiro: “Ni wolodi kələdo, kam bowuyey! Na nadəkkən̄ilan kalanəkki, koro na kasuni finəkkən̄ilan mowokkiro nonəm̄ma, gəna? ²⁷ Ca wurinidəa bankilan gənanəmmaa, waldunidən wurini riwanjua mowokkəna. ²⁸ To, talanti faldəa nanjun mowowo, kam nanjun mewuadəro yowo! ²⁹ Wundu duwon nanjun awoamadə,‡ tiro casargane ngəwuro walji, amma kam nanjun bawomadə,§ awo cədanadəmaa tilan camoyi. ³⁰ Wolodi faida

‡ 25:29 25.29 wundu duwon nanjun awoamadə - Kam mana Isaye fanjidə, nodunju cərgane caye kojənaro asuji. § 25:29 25.29 kam nanjun bawomadə - Kam mana Isaye fanjiwawodə, nodunju ganadəmaa tilan camoyi.

bawoa adæa deyan curo duwu cæləm pøttero gæpkænowo, nadæn so ye tædi, sheři ye naldi," yeno.

Jama duniaye sammaro shara kamduwu

³¹ «Sa Tada Kambedæ darajanjua malaiyawa samman kundenno walde isiya, kæla kurisnju kærmaiye darajaayen napci. ³² Jama duniaye samma fuwunjun captai, jiri sæni dimiyaa kaniya-aa firjidæ gai, kam kamanju-aa firje tayia kæwu yindiro yakci. ³³ Dimiyadæa kæmboramnjuro cakki, kaniyadæ yea wailanjuro. ³⁴ Daji Maidæye tayi kæmboramnjuyedæro: "Nayi Bawani bargæ dæmnjaanadæ, arowo nodo bargaa duwon kawu dunia alaktænayen nayiro dabbargaadadæa gandowo! ³⁵ Awoa kænania duwon, awo kæmboye sew. Ngudunia yen, awo kænjayæ sew. Wu kusotto yen, sisawuw. ³⁶ Kajæmuni bawo yen, awo jaktuyæ sew. Wu dondi yen, kissewew. Kosoro sasakkæna yen, naniro kadiw," cæni. ³⁷ Daji am jirewu aniye tiro: "Kæma, yimbi nia kænænæmba ngiruiyæ duwon, awo kæmboye ngeiye? Ra, ngudunæmba duwon, awo kænjayæ ngeiye? ³⁸ Yimbi kusottoro walyem duwon, njuriyæ nia ngisayiye? Ra, kajæmunæm bawo duwon, awo jaktuyæ ngeiye? ³⁹ Yimbi ni dondi bi kosolan duwon, njuriyæ nanæmbo kadiyæ?" cani. ⁴⁰ Maidæye: "Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon kæramiyani aniye gananjaro ser yidduwiya, wumaro sidduw," cæni. ⁴¹ Daji Maidæye tayi wailanjuyedæro: "Nayi baskuwadadæ, nani kollowo kannu tæmmaro nuiwawo Yiwulis-a malaiyawanju-aro dabbarjaanadæro ngawowo!

⁴² Awoa kənania duwon, awo kəmboye siwwi. Ngudunia yen, awo kənjaye siwwi. ⁴³ Wu kusotto yen, səsaawwi. Kajəmuni bawo yen, awo jaktuye siwwi. Wu dondi yen, kosolan yen naniro isuwwi,” cəni. ⁴⁴ Daji tayi ye tiro: “Kəma, yimbi kənanəmba nia ngiruiye? Bi ngudunəmba, bi kusotto, bi kajəmunəm bawoa, bi dondi, bi kosolan duwon, nia njuruiye niro ngistuwuro wayeiye?” caniya, ⁴⁵ Maidəye: “Jiremaro nayiro wulnjagakki, sawi duwon tayi aniye gananjaro ser njəddoro wanuwuiya, wumaro njəddoro wanuw,” cəni. ⁴⁶ Daji tayidə ajawu sawisoyero ngasayi, amma jirewudə ro sawisoyero ngasayi,» yeno Isaye.

KARMO-A CIDU-A ISAYE

26

Isaa roro njejoro mada

(Mar 14.1-2; Luk 22.1-2; Yah 11.45-57)

¹ Isa mana ani sammaa cəde kerənniya, fuwurawanjuro: ² «Sala Laya Njəkkayirambero kawu yindi gapcoro nonuwwa, koro Tada Kambedəa mukko ambero sərəccagane kəskaro tia jajagane roro ceyesi,» yeno.

³ Daji wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a fado řiman kura tiro Kaifas caniyen captane ⁴ sawardane Isaa nangalan tame roro njejoye nia ngoyera. ⁵ Amma tayiye: «Sai sala kojiya duwon, bare jama hangalsango casangənni!» yera.

Kamu laaye Isaa sittəranjuro dabbarduwu

(Mar 14.3-9; Yah 12.1-8)

⁶ Isa bəla Baitaniyelan fado Siman dərimeyən*
⁷ masəna cədi duwon, kamu laa səndal curon-
 jun kawudi jauru tamannaa ngoje ise kawu-
 didəa kəla Isayero fiyeyeno. ⁸ Fuwurawadə
 adəa kerunniya, kutturo carune kattenjan:
 «Awiro kawudidəa basarjidə? ⁹ Ca adəa wuři
 kadaro calade wuřidəa talaawaro cadəna!»
 yera. ¹⁰ Isa adəa asuje tayiro: «Awiro kamu
 adəa suwolluwi? Wuro awo jauru ngəla
 səddəna. ¹¹ Talaawasodə sawisoro curondon
 mbeji, amma wudə sawisoro gəni curondon
 dəgakki. ¹² Kawudi adəa tiyiniro fiduwun-
 judə, sittəraniro wua dabbarseyeno. ¹³ Jiremaro
 nayiro wulnjagakki, ndaran yaye curo dunia
 ngayen kawuři kəji adəa wuljai nguson, kamu
 adəa takturo awo səddənədə yea wuljai,» yeno.

Yahusa Iskariyot Isaa sərəttuwuma
(Mar 14.10-11; Luk 22.3-6)

¹⁴ Daji mewun yindindəye falnja, kam
 tiro Yahusa Iskariyot canidə, na wurawa
 rimannayero leje ¹⁵ tayiro: «Isaa mukondoro
 yakkəkkia, awi wuro siwi?» cəne tayia
 kiworənniya, cungo riwullaye fiakku
 mukkonjuro kesakko. ¹⁶ Daji sa adən Yahusa
 dama Isaa tayiro sərəttuwuye mada badiyeno.

Masəna sala Laya Njəkkayirambe
(Mar 14.12-21; Luk 22.7-13; Yah 13.21-30)

¹⁷ Yim burwoye sala Burodi Yis Bawoaye
 kidənniya, fuwurawadə na Isayero isane
 tiro: «Ndaran masəna layayedəa niro

* **26:6** 26.6 Siman dərime - Ti calan dərime duwon ngajənədə.

dabbarnjəgəiye bumi?» cane tia keworo. ¹⁸ Isaye: «Bərnidəro ngawowo, na kam laayero lenowo tiro wullowo: “Sayinnaye niro sanju del karənjəna, fuwurawanju-a rokko masəna layayedəa fannəmlan cadi,” yeno.» ¹⁹ Daji fuwurawadə jiri Isa tayiro wuljəgənədə gai kedo. Adəgaima masəna layayedəa dabbaryera.

²⁰ Kəngal kikkurənniya, Isa mewun yindində-a rokko masənaro napkera. ²¹ Masəna cadi duwon, Isaye: «Jiremaro nayiro wulnjagakki, kamndo fal wua mukko kəladowayero sərənsiyi,» yeno. ²² Karwunja jairo kuttaje fal fallen wundu yaye: «Kəma, wuma wa?» cəne tia koro badiyeno. ²³ Isaye tayiro: «Kam duwon wu-a buwururo mukko yakkiyenədə, tima wua sərəttuwumadə wo. ²⁴ Tada Kambədə saptidəma,† jiri kəlanjun kitawulan ruwuwadadə gai, amma kam duwon Tada Kambədəa kəladowanjuro sərəcciyidə, kuttunju! Kam adə tambənnima tiro ngalwo!» yeno. ²⁵ Daji Yahusa kam tia sərəttuwumadəye: «Sayinna, wuma wa?» yenniya, Isaye tiro: «Nimaye wulləmma,» yeno.

Masəna Kəmaye

(Mar 14.22-26; Luk 22.14-23; 1Kor 11.23-25)

²⁶ Masəna cadi duwon, Isa burodi ngoje Alaro ardiyenniya, fəsakce fuwurawadəro ce: «Ngonowo buiwo, adə tiyini,» yeno. ²⁷ Koro kənjaram ngoje Alaro ardiyenniya, tayiro ce: «Nayi samma yaiwo, ²⁸ dalilnjudə adəma buni

† **26:24** 26.24 Tada Kambədə sapti - Isa nui.

aman ndəptaye‡ duwon biwu am kadaye gawurdu nangaro fidənadə wo.† ²⁹ Nayiro wulnjagakki, na adən fuwun gadero ingi inabbe§ adəa yakkiwawo, har yim nayi-a rokko nodo bargaa Bawaniyelan bərinno yakkiro,» yeno. ³⁰ Daji aiya Alaa njungoroye yeyeranniya, caluwe Kau Jaitunnero leyerə.

Isaye Biturus tia angərji wuldu

(Mar 14.27-31; Luk 22.31-38; Yah 13.36-38)

³¹ Daji Isaye fuwurawanjuro: «Bune adəman nayi samma kəla wuyen ngaworo walduwi, akko awo kitawulan ruwuwadadə: “Sənidəa bangəkkiya, dimiya bəriyedə tatar dai.”†
³² Amma karmolan cikkiya, nayia burwonjakke cidi Galileyerə lekki,» yeno. ³³ Biturusse tiro: «Tayi samma kəla niyen ngaworo waldai yaye, wudə təmmaro ngaworo waldəkkiwawo!» yeno.
³⁴ Isaye: «Jiremaro niro wulnjəgəkki, ku bune adəman kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» yeno. ³⁵ Amma Biturusse tiro: «Dole ni-a rokko nuiyero walyeno yaye, təmmaro nia angərnjəkkiwawo!» yeno. Fuwurawa samma ye ngai wulyera.

Moduwa Isaye

(Mar 14.32-42; Luk 22.39-46)

³⁶ Isa fuwurawanju-a na tiro Gessemani canidəro kadiranniya, tayiro: «Na adən nam-mowo duwon, na todəro lekke moduwa dikke,»

‡ **26:28** 26.28 buni aman ndəptaye - Bu Isaye aman katte Ala-a adamgəna-aye tabbacciyidə. † **26:28** 26.28 NL 24.8; Iri

31.31-34 § **26:29** 26.29 ingi inabbe - Diben. † **26:31** 26.31 Jak 13.7

yeno. ³⁷ Daji Biturus-a tada yindi Jabadiyedə-aa ngoje rokko lejane karwunju kuttaje ronju jauro bannadu badiyeno. ³⁸ Tayiro: «Karwuni jauro kuttajəna, har nukki gai. Na adən danowo, faadaro wu-a kallo dəgaiwo!» yeno. ³⁹ Gana laa kuruwuje fədəryero təmde moduwa cəde: «Bawani, yojia, kənjaram* adəa wulan ngone! Adə yaye rawonidə gəni, kaanəmdəma ti wo!» yeno. ⁴⁰ Na fuwurawanjuyero walladanniya, kənəm cadi nayeyeno. Biturusso: «Assha! Sa fallo ranguwe wu-a kallo faadaro dəgawwawo wa? ⁴¹ Bare jaraptuwwiro faadaro dəgaiwo, moduwa dewo! Ruhudə† cəraana, amma tiyidə duno kəskea!» yeno. ⁴² Koro walde yindiyero leje moduwa cəde: «Bawani, kənjaram adəa wulan ngonəmbawo sai yakkiyamaa, rawonəmdəma tədo!» yeno. ⁴³ Nanjaro walladanniya, caye gai kənəm cadi nayeyeno, simnja nga kurwowujəna nangaro. ⁴⁴ Koro walde tayia kolje yakkuyero leje mananju cayedəlan moduwa kido. ⁴⁵ Daji na fuwurawadəyero walladanniya, tayiro: «Kuamison kənəmbo bowadando tussuwi wa? Sadə cədəna, Tada Kambədə mukko biwumasoyero sərəccaana. ⁴⁶ Cinowo, leniyo! Akkonju kam wua sərənsiyimadə del karənjəna!» yeno.

Isaa ta

(Mar 14.43-52; Luk 22.47-53; Yah 18.1-11)

⁴⁷ Isa mana cədi ngai duwon, Yahusa mewun yindindəye falnja kadio. Jama kada ye na

* **26:39** 26.39 kənjaram - Kənjaram bone njaye. † **26:41** 26.41 ruhudə - Ro kambe.

wurawa ɓimannaye-a amwurawa jamaye-ayen kashagar so, ka so mukkonna ti-a rokko kadira. ⁴⁸ Caman ti sɓrɓttuwumanjudɓ tayiro bɓlaanan isanojiye: «Kam tiro lewa darajaye yiddakkidɓ, tima! Tia taiwo!» cɓnna. ⁴⁹ Sadɓman Yahusa na Isayero ise: «Wuse, sayinna!» cɓne tiro lewa darajaye kiddo. ⁵⁰ Isaye tiro: «Sawani, awo kɓndoro isɓmmadɓa de!» yeno. Daji amdɓ fuwujane Isaa mukkon dap keda. ⁵¹ Am na Isayen dajanadɓye falnja mukko sajiye kashagar ficce wolodi ɓiman kurayea bakce sɓmonju tɓn kamgeno. ⁵² Daji Isaye tiro: «Kashagarnɓmba fannjuro kalange! Wundu duwon kashagar ficcɓnamadɓ kashagarlaman nui. ⁵³ Ra, nonɓmmi wa rangɓkke Bawania bowonɓkke sadɓman wuro malaiyawa kɓwu mewun yindinmaa‡ kojɓnaa juwasiyidɓ?» ⁵⁴ Adɓgai gɓnia, jiri fin gɓle awo Ala caman kadarje kitawulan wuljɓnadɓ wakkaji?» yeno. ⁵⁵ Sa adɓn Isaye jamadɓro: «A! Nayi kashagar so, ka so mukkonna wua gɓndema gai taro wa isuwidɓ? Yim nguson Fado Alayen napkada jamaa alammɓkki duwon, wua sɓdawwi. ⁵⁶ Amma awowa nawiya kitawulan ruwujanasodɓ wakkajaro awo ani samma tadɓna,» yeno. Daji fuwurawanju samma tia koljane keyaso.

Isa fuwu majilis kura adinwuyen

(Mar 14.53-65; Luk 22.66-71; Yah 18.12-24)

⁵⁷ Daji am Isaa cadanadɓ tia na Kaifas ɓiman kuradɓyero kesado, na duwon malɓmba

‡ **26:53** 26.53 kɓwu malaiyawaye - Malaiya dɓwu arakku gai.

Attauraye-a amwurawa jamaye-a ye captanadā.
⁵⁸ Biturus ye katte kaskadaaro har balballa fado riman kurayedāro tia jəgane kərgaanniya, awo wakkajidəa kuroro dawu gureduwu Fado Alayen napkeno. ⁵⁹ Wurawa řimannaye-a majiliswu samma-a Isaa roro njejoro sheda bowuye mayera, ⁶⁰ shedawu kattuwuye kada isana yaye, cawandənni. Darye am yindi isane: ⁶¹ «Kam adəye rakce Fado Alayedəa wurje curo kawu yakkuyen cədandi cənna,» yera. ⁶² Daji řiman kuradə cije daje Isaro: «Jaawunəm bawo wa? Awi gəle am ani kəlanəmnin shedajaidə?» cəne tia kiworo. ⁶³ Amma Isa cinju kajənni. Koro riman kuradə walde tiro: «Ala Kəndəgaima nangaro, jire wulsagane! Nima wa Almasiwu Tada Alayedə wo?» cəne tia kiworo. ⁶⁴ Isaye tiro: «Nima wulləm, wuma! Koro nayiro wulnjagakki, kua adən fuwun Tada Kambədə mukko kəmboram Mai Kənduwomayen napkada ye, curo fofou sameyen kənde cədi ye ruwi,»† yeno. ⁶⁵ Daji řiman kuradə kalwunju karje:§ «A! Ti Alaa gaskajo! Sheda jiri fi gəle gade maniye? Nayi kəlando Alaa gaskadunjudəa fanuwwa. ⁶⁶ Awi gəle təmanuw?» cəne tayia kiworənniya, tiro: «Ronju tuluwoma jusso!» yera. ⁶⁷ Daji laanja fəkkanjuro lallari təwatəwajagane tia babakera, laanja ye marin bakcane ⁶⁸ tiro: «Ha! Almasiwu, nawinawi de! Wundu nia bannjo?» yera.

† **26:64** 26.64 Jaw 110.1; Dan 7.13-14 § **26:65** 26.65 kalwunju karje - Karwukuttanjuro kalwu daunjuyedəmaa karyeno.

*Biturusse Isaa angərdu**(Mar 14.66-72; Luk 22.54-65; Yah 18.25-27)*

⁶⁹ Biturus balballa fadoyedən napkada duwon, kir laa ise tiro: «Ni ye Isa kam cidı Galıleye-a rokko kərgaw!» yeno. ⁷⁰ Amma Biturus fuwu tayi sammayen angərje: «Awo wulləmidəa nokkəni,» yeno. ⁷¹ Daji cinna ngaworambo kiluwunniya, kir gade tia cure am nadən dasaanadəro: «Kam adə ye Isa kam Najaratte-a rokko!» yeno. ⁷² Koro Biturus walde tia angərje kansi juwe: «Tia nokkəni,» yeno. ⁷³ Gana sam kidənniya, am nadən dasaanadə isane Biturusso: «Fagatto ni ye kamnja fal, təlamməmlan asungeiye,» yera. ⁷⁴ Amma Biturus kəlanju baskuje kansi juwe: «Kam adəa nokkəni!» yeno. Sadəman gudowom kokkore kekko. ⁷⁵ Daji Biturus awo Isa tiro wulnjəgənadəa takkeno. Isaye: «Kawu gudowom kokkore cakkidəro, wua yakkuro angərsəmi,» cəna. Takkenniya, deyaro culuwe tai daje so ngoyeno.

27*Yahusaye kəlanju njejo*

¹ Dünya wayenniya, wurawa řimannaye-a amwurawa jamaye-a samma cinja kəljane Isaa roro ceyesi yera. ² Daji Isaa cekkere caade mukko Gomna Bilatussero kesakko.

³ Yahusa sərəttuwumanjudə shara karmoye Isaro caddiro kirunniya, tuwaje leje cungo riwullaye fiakkudəa wurawa řimannaye-a amwurawa-aro ce ⁴ tayiro: «Biwu dikkəna, kam biwunju bawoa sərənjagakkəna,» yeno.

Tiro: «Awi andia sasakko? Nima awonəm nonəm,» yeranniya, ⁵ Yahusa wuridəa Fado Alayero gəpciye nadəa kolje leje kəlanju kəskaro rodiye kano. ⁶ Wurawa řimannayeso wuridəa capkeranniya, amanjaro: «Baitəmbal Fado Alayero fiduwunjudə haram, wuři buye nangaro,» yera. ⁷ Daji nia ngojane wuridən cidi duwurammaye casiwe kaurila kusottowayero kedo. ⁸ Adəma nangaro ku kundenno nadəa Cidi Buyelan bowojaidə. ⁹ Adəgaima awo Kəmande kuren ci Nawi Irimiyayen wuljənadə wakkayeno. Tiye: «Cungo řiwullaye fiakku, wuři duwon jama Israyilaye taman kəlanjun kasaccanayedəa ngojane ¹⁰ cidi duwurammayedəa kesiwo, Kəmande wulsəgənadə gai,»† cənna.

Isa fuwu Gomna Bilatussen

(Mar 15.1-5; Luk 23.1-5; Yah 18.28-38)

¹¹ Isa fuwu Gomna Bilatussen dajəna duwon, gomnaye tiro: «Nima wa Mai Yaudiyayedə wo?» cəne tia kiworo. Isaye: «Nima wulləm, wuma!» yeno. ¹² Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a tia burwuyerranniya, awima tayiro kalakcəgənni. ¹³ Daji Bilatusse tiro: «Awo kadan burwunjanadəa fanəmmi wa?» cəne tia kiworo. ¹⁴ Amma Isa awima tiro kalakcəgənni, har gomnadə jauro ajapkeno.

Isaro shara karmoye kamduwu

(Mar 15.6-15; Luk 23.13-25; Yah 18.39-19.16a)

¹⁵ Caman kərwu nguson sala adəlan gomnadə adanju jəgane kosoma fal jama caraanadəa

† **27:10** 27.9-10 Jak 11.12-13

tayiro salamjiyi. ¹⁶ Sa adən kosoma laa jauro nowada mbeji, cunju Barabbas. ¹⁷ Daji jama capkadaranniya, Bilatusse tayiro: «Wun-dua nayiro salamn jagakkiya, rawuw? Barabbassa ra Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəa?» ¹⁸ Awoa nandərinja nangaro Isaa mukkonjuro sərətkeyeraro nojəna. ¹⁹ Ngaima Bilatus kəla kurisnju sharayen napkada duwon, kamunju kam laaa cunode tiro: «Bare kam jirema adəro awima yiddəmmi, kəla tiyen ku kənnasimlan jauro bone yakkəna nangaro,» yeno. ²⁰ Amma wurawa řimannaye-a amwurawa-a jamadəa casakke Barabbassa tayiro salamjuwo Isaa roro cejo yera. ²¹ Koro gomnadə walde tayiro: «Tayi yindi anilan wundunjaa nayiro salamn-jagakkiya, rawuw?» cəne tayia kiworo. Tiro: «Barabbas!» yera. ²² Bilatusse tayiro: «Awi gəle Isa kam tia Almasiwulan bowojaidəro yiddəkki?» cəne tayia kiworo. Tayi sammaye: «Kəskaro tia jagəne no!» yera. ²³ Bilatusse: «Awiro? Ayau awiye cədo?» yenniya, caye baworo kowo sapcane: «Kəskaro tia jagəne no!» yera.

²⁴ Bilatus curo lamar adəyen awima rakce cədiwawo ye, kalala ngəwuji yero kirunniya, ingi ngoje fuwunjan mukkonju tulje tayiro: «Bu kam adəyen mukkonni bawo, nayima awondo nonuw!» yeno. ²⁵ Amma jama sammaye: «Bunju kəla andi-a kaduwunde-ayen dəga!» yera. ²⁶ Daji Bilatus tayiro Barabbassa salamgeyeno. Amma sojiyanjudəa cakke Isaa kirwolan jajaryeranniya, tia kəskaro jajaaro mukkonjaro kekko.

Sojiyaye Isaa basardu
(Mar 15.16-20)

²⁷ Daji sojiya Bilatussedə Isaa curo gomnariyero caade kəwunja sojiyaye sammaa fuwunjun capkera. ²⁸ Tia ringeranniya, kalwu kime* tiro lujagane ²⁹ ariawu kariyiye† kəlejane kəlanjuro gənajagane mukkonju kəmborambo ka kesakko. Daji fuwunjun tungurumjane tia rujane: «Ala ngəwuro, Mai Yaudiyaye!» yera. ³⁰ Koro lallaři tiro təwajagane kadəa camoye tilan kəlanju babakera. ³¹ Tiro rudu gənajagane kerənniya, kalwu kimedəa rinjane kajəmunju cayedəa lujagane tia kəskaro jaduwo kesado.

Isaa kəskaro jaduwo
(Mar 15.21-32; Luk 23.26-43; Yah 19.16b-27)

³² Caluwuna lejai duwon, kam laa bəla Kuran-eye cunju Siman-a kəla kəlyera. Sojiyadə dun-odunon tia casakke kəska Isayedəa ngoje ³³ na tiro Golgota canidəro leyerə, Golgotaye maananjudə Na Buwo Kəlaye. ³⁴ Isaro diben curonjun awo laa mir cani‡ diyadaa caro kedo, amma cade kidambənniya, kənjaro wayeno. ³⁵ Tia kəskaro jayeyeranniya, kajəmunju ngojane walawala cade kattenjan dagaryera. ³⁶ Daji nadən tia kuroro napkera. ³⁷ Kəlakajinjudəro allo ayaunju kəlan ruwuwadadəa royeyera: TI ADƏMA ISA MAI YAUDIYAYEDƏ WO. ³⁸ Gəndewu yindi yea ti-a rokko jayeyera, faldə kəmboramnjulan,

* **27:28** 27.28 kalwu kime - Kalwu maila. † **27:29** 27.29 ariawu kariyiye - Jawa kərmaiye. ‡ **27:34** 27.34 awo laa mir cani - Karwun tiyi jau nəmdaye.

faldə ye wailanjulan. ³⁹ Am kamjana kojaisodə tiro rudu gənajagane kəlanja kalakalakcane ⁴⁰ tiro: «Ap! Ni Fado Alayea wurnəme curo kawu yakkuyen tandəmidə, nda kəlanəm moye! Ni Tada Alayea, kəskadən jəmme!» cani. ⁴¹ Wurawa řimannaye ye maləm̄ba Attauraye-a amwurawa-a rokko adəgai tiro rudu gənajagane amanjaro: ⁴² «Am gadea cəkkaana, amma rakce kəlanju cəmoyiwawo! Tima Mai Israyilawuyedə woa, kəskadən kərmama jəpco, tia kasaddiye. ⁴³ Alaa mərsajəna. To, Ala tia cəraanaa, kərmama tia cəmowo, tiye: “Wu Tada Alaye,” cənna nangaro,» cani. ⁴⁴ Jiri adə gainin gəndewu yindi ti-a rokko jajaanadə ye Isaa rarayera.

Karmo Isaye

(Mar 15.33-41; Luk 23.44-49; Yah 19.28-37)

⁴⁵ Kausu kəla dawu duwon, dunia nga təmje cələm̄bo walje, har sa yakku kajiriyero kiado. ⁴⁶ Sa yakku kajiriyedə Isa kowo dunoaro sapce: «Eloi, Eloi, lama sabaktani?» yeno, maananjudə «Alani, Alani, awiro wua kolsem?» ⁴⁷ Am nadən dajanadə adəa fangeranniya, laanjaye: «Nawi Iliyaa bowoji!» yera. ⁴⁸ Sadəman falnja cəgase leje soso ngoje dīben comcombo ləpciye cuttuluwe karo lassiyə Isaro sayeyeno. ⁴⁹ Amma am gapcanadəye: «Nda kollowo, Nawi Iliya ise tia cəkkaaya, ruiyo!» yera. ⁵⁰ Daji Isa walde kowo dunoaro sapce ro kirəm̄bo.

⁵¹ Sa adən juwa curo Fado Alayen dəganadə§

§ 27:51 27.51 juwa curo Fado Alayen dəganadə - Juwa adə na Ala-a tadoye gəraji. Maana kardunjuyedə bargə karmo Almasiwuyen jawal Ala-a tadoye kaada.

samen tamiya kəla cidiyannaro kudero farak yindiro kargadan. Cidi ye loloyeno, kauwa ye fafalladara, ⁵² kauriya ye fərəmdane kamin muminnaye kada karmolan ciyera. ⁵³ Isa roaro ciyenniya, kaurilan caluwe bəрни tayirro* ngasaane nadən am kadaro fəleyaadara. ⁵⁴ Kajalladə sojiyanju Isaa gurejaimadə-a rokko cidi loloje awo wakkajənaa kerunniya, karwunja kamde: «Jiremaro ti Tada Alayedəma!» yera.

⁵⁵ Kamuwa kada ye kuruwunin awo ania lawarjai mbeji. Cidi Galileyen Isaa jaane bana-jagai. ⁵⁶ Curonjan Meram Magdala so, Meram Yakuba-a Isuwu-aye yanja so, tadawa Jabadiye yanja so mbeji.

Sittəra Isaye

(Mar 15.42-47; Luk 23.50-56; Yah 19.38-42)

⁵⁷ Dunia kajiriyenniya, gariwu laa kam Ari-matiyaye cunju Isuwu kadio, ti ye fuwura Isaye. ⁵⁸ Na Bilatussero leje kamin Isayedəa tiro cadoro kiworənniya, Bilatus wada ce kamindəa tiro kaino. ⁵⁹ Daji Isuwu leje kamindəa ngoje lowowon batta linnen kəkərje ⁶⁰ kaurinju bərin curo kauyen lajənadəro cakke sənaje ci kauridəyero kau kura təmbəljiye leyeno. ⁶¹ Meram Magdala-a Meram faldə-a ye fuwu kauriyedən napcana mbeji.

Kauri guredu

* **27:53** 27.53 bəрни tayir - Jerujalem.

⁶² Yim dabbarduye† kojənanaye wajənanjua wurawa řimannaye-a Farisawa-a na Bilatussen captane ⁶³ tiro: «Barganəmm̄in, jambama adə ronjualan: “Ngawo kawu yakkuyen roaro walləkke cikki!” cənnadəa kəlan taiyena. ⁶⁴ Adə nangaro wada ye sojiyanəmə kauridəa kawu yakkuro gureja, bare fuwurawanjuso isane kaminnjudəa ndaljane ambo: “Karmolan cijəna!” wuljan-niro. Jamba daryeyedə burwoyedəa koji,» yera. ⁶⁵ Bilatusse tayiro: «Sojiyaa ngonowo lenowo, jifi nonuwwadə gairo kauridəa gureja!» yeno. ⁶⁶ Daji kauridəro lejane kau kura ci kauriyedəro tawaa bakcagane sojiyadəa gadiro gənayera.

28

Karmolan cidu Isaye

(Mar 16.1-8; Luk 24.1-12; Yah 20.1-10)

¹ Yim tustuye koyenniya, mawuye yim burwoyeya* suwa ləp Meram Magdala-a Meram faldə-a kauridəa kuroro leyera. ² Sadəman cidi loloyeno, malaiya Kəmandeye laa samelan jəpce kau kuradəa təmbalje kəladən napkeno. ³ Camunonju mələkci gai, kajəmunju ye bul fok. ⁴ Sojiyadə ridunjuro jauru lolojane am sanuna gairo walyera. ⁵ Amma malaiyadəye kamuwadəro: «Bare rinuwwi! Isa kam kəkəro jajaanadəa manuwiro nokkəna. ⁶ Wuljənadə gai, ti na adən bawo, cijəna! Arowo na tia sənajanadəa ruiwo! ⁷ Daji duwan lenowo fuwurawanjuro: “Karmolan cijəna. Ti nayia

† **27:62** 27.62 yim dabbarduye - Jəmma, yim tustuye səbdu.

* **28:1** 28.1 mawuye yim burwoyeya - Ladu.

burwonjane cidi Galileyero leji, nadən tia ruwi,” wulgənowo. Akko adəa nayiro wulnjagakkəna,» yeno. ⁸ Daji kamuwadə karwunja kamdəna ye, jauru kəji fanjai yero kauridən caluwe cagase lawardəa fuwurawanjuro njadoro leyera. ⁹ Sadəman Isa tayia kapciye: «Wusowo!» yenniya, nanjuro isane sinjuro kamdagane tiro ambətkeyera. ¹⁰ Daji Isaye tayiro: «Bare rinuwwi! Lenowo kəramiyaniro wulgənowo cidi Galileyero leja, nadən wua sarui,» yeno.

Sojiya gureduwuye lawar njo

¹¹ Kamuwadə ledu cadi duwon, sojiya gureduwuye laanja bərnidəro waldane wurawa rimannayedəro awo wakkajəna sammaa wulyeyera. ¹² Tayi ye amwurawadə-a rokko captane nia ngoyeranniya, wuxi ngəwu sojiyadəro cade ¹³ tayiro: «Akko awo wulluwidə: “Bune kənəm diye duwon, fuwurawanjuro isane kaminnjudəa ndalyera.” ¹⁴ Koro gomnadə awo adəa fanjia, tia lowoniye nayia njamoyiye,» yera. ¹⁵ Daji sojiyadə wuridəa camoye lejane tayiro wuljaanadə gai kedo. Adəgaima ku kundenno mana adə curo yaudiyayen tatargada.

Isaye fuwurawanjuro fəleduwu

(Mar 16.9-20; Luk 24.36-49; Yah 20.19-23)

¹⁶ Daji fuwurawa mewun tilondə cidi Galileyero lejane kau kuruwu Isa tayiro wuljəgənadəro kadira. ¹⁷ Tia kerunniya, tiro ambətkeyera, amma laanja dakkera. ¹⁸ Daji Isa nanjaro ise tayiro: «Kənduwo sameye-a cidiye-a sammaa wuro sadəna. ¹⁹ Adəma nangaro

lenowo jama duniaye sammaa fuwurawaniro dewo, tayiro cu Bawadaye-a Tadadaye-a Ruhudaye-alan kasala yiddowo. ²⁰ Koro wadawa nayiro njadakkèna sammaa jaaro tayia alammowo. Nonowo, wu sawisoro nayi-a rokko, har cidu duniayero,» yeno.

Manga Kanuri Translation
Kanuri, Manga: Manga Kanuri Translation (Portions)
copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Kanuri, Manga)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 21 Feb 2024 from source
files dated 29 Jan 2022
c9559a71-f08b-5c68-a545-05813d16a08e